

KEYPAL

Tutorjev priročnik pri spremljanju mlajših odraslih, ko razvijajo svoj ePortfolijo

DATUM 25. oktober 2006

POVZETEK Ta dokument predstavlja priročnik za tutorje ali druge izobraževalce, ki spremljajo in pomagajo mlajšim odraslim pri oblikovanju njihovega elektronskega portfolija z namenom, da si izboljšajo svoje temeljne zmožnosti.

PISCI Partnerji v projektu KEYPAL in CITL

PREVOD V SLOVENŠČINO Natalija Žalec in Vera Mlinar (9. in 10. poglavje)

UREDNICI Bonnie Dudley Edwards (EUS) and Angela Baker (EIFEL)

DELOVNO GRADIVO 4

KLJUČNE BESEDE tutor, udeleženec, eportfolijo, priročnik

NASTAJANJE DOKUMENTA - ZGODOVINA

<i>Verzija</i>	<i>Datum</i>	<i>Vzrok spremembe</i>	<i>Status</i>	<i>Dostavljeno</i>
R1	10/08/06	Revidirana	Osnutek	KEYPAL partnerji
R2 (v4)	18/10/2006	Nova poglavja (1, 8, 13)	Končni osnutek	KEYPAL partnerji
R3 (v5)	22/10/06	Končna redakcija	Končni osnutek z dodatki	KEYPAL partnerji
R4 (vF)	25/10/2006	Končna verzija	Končni	KEYPAL partnerji
R5	19/1/2007	Slovenski prevod	Končni	KEYPAL partnerji

Pregled vsebine

KEYPAL.....	1
Slovar izrazov.....	1
1 Izza tutorjevega priročnika – priročniku na pot.....	4
2 Predstavitev KEYPAL.....	5
Namen 5	
2.1 Viri projekta.....	5
2.2 Partnerji pri KEYPAL.....	6
2.3 Kaj je ePortfolio?	6
3 Spretnosti, znanje in stališča, ki jih potrebuje tutor, ki nekomu pomaga pripraviti e-portfolio.....	8
Namen 8	
3.1 Poklic in izobrazba	8
3.2 Vaš tutorski prijem.....	8
3.3 Predanost načelom učenja s portfolijem.....	9
3.4 Podpora vaše organizacije	10
Povzetek.....	10
3.5 Samoevalvacijski vprašalnik.....	10
4 Kako naj organizacija prične s projektom eportfolija ?	13
Prvi korak: Odločite se o ciljih vašega projekta o ePortfoliju	13
Drugi korak: Odločite se o vsebini vašega ePortfolija.....	13
Tretji korak: Odločite se o ravni dostopnosti in pravicah pri ePortfoliju.....	14
Četrti korak : Izberite orodje za ePortfolijo.....	16
Step 5: Vpeljevanje orodja za ePortfolio	17
Povzetek.....	18
5 Kako tutor prične uvajati ePortfolio ?	19
Namen 19	
5.1 Koristni viri	19
5.2 Pripravite se.....	19
5.3 Pripravite mlade, da bodo začeli z ePortfolijem	20
5.4 Dostop do orodja za ePortfolijo	20

5.5	Prijava –registracija mladih.....	21
5.6	Uvajanje mladih v orodje za ePortfolijo.....	22
	Povzetek.....	22
6	Interakcija tutor – udeleženeec: Podpiranje in pospeševanje na ePortfoliju temeljčega učenja.....	23
	Namen	23
6.1	Tutorjeve vloge pri podpiranju razvoja ePortfolija	23
6.2	Zagotavljanje ustreznega učnega okolja	24
6.3	Izberite primerno orodje za ePortfolijo, ki bo ustrezalo vašim udeležencem	24
6.4	Pomagajte udeležencem pri postavljanju vsebine njihovega ePortfolija.....	24
6.5	Pomagajte mladim, da bodo realno presodili svoje temeljne zmožnosti.....	25
6.6	Podpirajte interakcijo med mladimi s pomočjo Interneta, medtem ko razvijajo svoj ePortfolijo	26
	Povzetek.....	26
7	Počutite se udobno na podatkov širnih cestah.....	27
	Namen	27
7.1	Advice when using the Internet and web-based ePortfolios	27
	Priporočlive spletne strani.....	28
8	Kako si z e-Portfolijem razvijamo temeljne zmožnosti	29
	Namen	29
8.1	Povezovanje temeljnih zmožnosti z oblikovanjem ePortfolija	29
9	EPortfolio – orodje, ki spodbuja razmišljanje in ustvarja pomen skozi družbeno interakcijo.....	34
	Namen	34
9.1	ePortfolio in premišljevanje.....	34
9.2	Kako je lahko ePortfolijo udeležencu v pomoč, ko premišljuje o svojem učenju in dosežkih?	35
9.3	Socialni konstruktivizem kot prijem pri učenju z ePortfolijem.....	35
9.4	EPortfolio kot sredstvo sporazumevanja	35
	Povzetek.....	36
10	EPortfolio in normativne podlage: Kaj morate vedeti vi in vaša organizacija?... 	37
	Namen	37
10.1	Uvod	37
10.2	Zaščita podatkov, zasebnost in zaupnost.....	38
10.3	Lastništvo in uporaba podatkov v ePortfolijo.....	39

10.4	Zloraba sistema ePortfolija s strani udeleženca	40
10.5	Dostopnost uporabnikom, diskriminacija ljudi s posebnimi potrebami in druge politike družbene vključenosti	41
	Povzetek.....	41
11	EPortfolio in pedagogika.....	43
	Namen 43	
	Povzetek.....	49
12	Teorija dela z mladimi in ePortfolio	50
	Namen 50	
12.1	Kaj pomeni biti mlad ali/in odrasel?	50
12.2	Delo z mladimi in izobraževanje odraslih	51
12.3	Mladinsko delo in ePortfolijo	51
13	Uporaba ePortfolija kot sredstva za pomoč mladim pri vstopanju v svet dela ..	53
	Namen 53	
13.1	EPortfolio pomaga mladim vstopiti v svet dela.....	53
13.2	Tutorjev položaj	53
13.3	EPortfolio in udeleženec	54
	Za konec.....	54

Slovar izrazov

Potrjevanje (akreditacija)	Uradno priznavanje ali potrditev dosežkov (npr. certifikat)
Pasovna širina (bandwidth)	Vrednost/razmerje podatkov prenesenih po internetu ali drugih medijih; zmogljivost komunikacijskega kanala kot količina podatkov v enoti časa
Blog	Spletni dnevnik
Careerwales online	Velška državna/nacionalna služba za eportfolijo www.careerswales.com
Skupnostno delo, učenje v skupnosti	Nanašajo se na proces socialnega učenja, ki se začne, ko se ljudje, ki jih zanimajo podobne vsebine in problemi, združijo v začasno skupino z namenom, da medsebojno izmenjujejo zamisli, iščejo rešitve ali izboljšajo obstoječe
Vsebina eportfolija	Podatki, ki jih nekdo uvrsti v svoj eportfolijo
Zaščiteni ime	Formalno pridobljena pravica za nadzor nad produkcijo in prodajo podob, filmov, glasbe itd.
Svetovalec	Oseba, ki se je usposobila za to, da prisluhne ljudem in jim pomaga pri reševanju njihovih problemov
Podatki	Dokumenti, besedila, slike itn.
Zaščita podatkov	Nadzor nad pretokom podatkov/informacij o posamezniku
Elgg	Odpri vir online orodja za oblikovanje eportfolija (elgg.org)
Opolnomočenje	Izraz uporabljamo tudi za učenje, v katerem si človek pridobi samozavest in znanje, ki mu daje občutek, da je gospodar svojega življenja (s primerom: dobiti moč)
Služba/servis za zagotavljanje e-portfolija	Organizacija (pogosto podjetje), ki zagotavlja orodje za pripravljane e-portfolija
eportfolijo	Glej 2. poglavje
Orodje za eportfolijo	Programsko orodje ali spletna služba, ki nekemu omogoča, da si izdelava eportfolijo
Gostitelj, gostiti	Zagotavljanje računalniške opreme in orodij, ki omogočajo, da spletna stran obstaja na Internetu
IKT	Informacijsko komunikacijska tehnologija
Uvajanje	Uvodno usposabljanje
Internet	Obsežen sistem med seboj povezanih računalnikov – svetovni splet, ki omogoča

	ljudem, da delijo podatke, se med seboj sporazumevajo s pomočjo elektronske pošte in drugega
Intelektualna lastnina /IPR	Pravice, ki pripadajo lastnikom izumov, iznajdb, izboljšav in drugih intelektualnih dosežkov ter vseh dobrin ki izhajajo iz njih
Temeljne zmožnosti ali temeljne spretnosti	<ul style="list-style-type: none"> - sporazumevanje v maternem jeziku - sporazumevanje v tujem jeziku - računanje - temeljne zmožnosti v znanosti in tehnologiji - uporaba IKT - učiti se učiti - temeljne socialne zmožnosti - podjetnost - kulturna zavest in izražanje
KEYPAL	Evropski projekt, ki ga je finančno podprl Grundtvigov program Evropske komisije (glej v 2. poglavju)
Udeleženeec	Oseba, ki se uči ali ji je namenjen program učenja
Učeče se skupnosti predlog Učeči se krožki/ e- krožki	Skupine posameznikov, ki se oblikujejo z namenom, da bi se dejavno učili in si pri tem med seboj pomagali z izmenjavo znanja in izkušenj na področju, ki jih zanima
Učna pokrajina	(Spletno) okolje, ki je namenoma oblikovano tako, da podpira razmišljujoče učenje
Splet	Naslov internetne strani, ki se začne s http://
VŽU	Vseživljenjsko učenje
Mentor	Oseba, ki nudi drugi osebi pomoč in ji svetuje skozi določeno časovno obdobje, pogosto pa jo tudi uvaja v delo, ki ga opravlja na delovnem mestu
Multimediji	Prepletanje slik, gibajočih slik, zvokov, glasbe in besed največkrat uporabljeno v računalništvu in v zabavništvu
Navigirati /krmariti	Premikati se po spletni strani ali med spletnimi stranmi
Netiquette	Etični standardi in konvencije, ki opredeljuje vedenje uporabnikov spleta in se nanašajo na uporabo elektronske pošte, poštnih seznamov in drugih elektronskih forumov, kot je na primer (?) Internet message board
Netizen (spletžavljani)	Ali kiberdržavljan (cybercizezen) je oseba, ki je dejavno udeležena v spletnih skupnostih
Geslo	Skrivna koda, ki si jo izbere oseba za dostop do osebnih podatkov
Pedagogika	Študij metod in dejavnosti, povezanih s poučevanjem (?dodamo tudi učenje?)
Izdelek	Otipljiv izdelek ali rezultat (izkaz dela, življenjepis...)

Refleksija	Razmišljanje , skrben in tehten premislek o/ob nečem
Prijava, registracija	Administrativni postopek v katerem si poskušamo pridobiti dostop do (spletnega) orodja ali službe. To se običajno zgodi po tem, ko vnesemo osebne podatke (, ime, e-pošta...).
Postavljanje/scaffolding	Zagotavljanje zadostne pomoči (vzorci, viri, vodilo...) na začetku učenja, ko udeleženec šele spoznava njemu nove koncepte in spretnosti
Usposabljanje + URL	http://www.skillupnow.net
Spretnosti	Sposobnosti, zmožnosti
Družbena programska oprema (softwear)	Omogoča posameznikom, da se srečujejo, vzpostavljajo stike ali sodelujejo s pomočjo računalniško posredovane komunikacije in ustanavljanje spletnih skupnosti ali krožkov (spletni dnevniki, hitra sporočila, wiki-ji, forumi, itd.)
Tutor	Učitelj ali trener, ki dela z enim ali z majhno skupino udeležencev
Uporabnikovo (uporabniško) ime	Ime ali druga beseda, ki jo morate včasih vpisati skupaj z geslom, da bi dobili dovoljenje za uporabo računalnika, spletno službo ali orodje za pripravo eportfolija
Vrednotenje (valorizacija)	Proces v katerem se kaj vrednoti, ali se nečemu določi vrednost
Splet	ali vse-svetovna mreža/splet (oznaka www) je nadbесedilni sistem, ki deluje skozi Internet in služi spletnim stranem in prenašanju dokumentov
Pretok dela	Gibanje dokumentov in ali nalog skozi proces dela
Mlajši odrasli	Oseba, ki je stara od 16 do 25 let ; v andragogiki tudi mlada oseba v tej starosti, ki se izobražuje kot odrasli oz. je prekinila izobraževanje v šolah za mladino

Vir: Wikipedia, Cambridge Dictionaries on-line and EIFEL

Opomba prevajalke: Pri prevajanju izrazov v slovenščino, smo se dosledno trudili uporabiti in poiskati tiste, ki jih uporabljamo, oz. so prevedeni v slovenščino. Pri tem smo si pomagali z Informacijskim slovarjem www.islovar.org.

1 Izza tutorjevega priročnika – priročniku na pot

Pozdravljeni v Tutorjevem priročniku pri Eportfolijih, ki smo ga oblikovali v projektu KEYPAL - Grundtvigovega programa Evropske komisije med leti 2004 do 2006 v katerem je, razen piscev tega priročnika vseskozi, predvsem pa pri poskusnem vpeljevanju eportfolija, sodelovalo petinsedemdeset mladih, njihovi mentorji in tutorji iz različnih organizacij ali programov, ki sodelujejo z mlajšimi odraslimi na različnih področjih učenja v petih deželah partnericah pri projektu. Potreba po oblikovanju tega priročnika se je pokazala prav pri sodelovanju z njimi. Ko so mentorji in tutorji, poskušali mladim udeležencem, približati eportfolijo kot orodje, s katerim si lahko izboljšajo svoje temeljne zmožnosti za zaposlitev, so naleteli na različna vprašanja, na katera z izkušnjami in z dotedanjim znanjem niso znali odgovoriti.

To so bila praktična vprašanja - denimo, kako izbrati primerno tehnologijo, kako jo uporabiti kako jo umestiti, ko pričnemo z uvajanjem eportfolija v delo z mladimi, pa tudi bolj teoretska – na primer, kako opredeliti učenje, ki spremlja in omogoča oblikovanje e-portolija in kako opredeliti in razložiti eportfolijo skozi teorijo dela z mladimi. Na vsa ta vprašanja poskušamo odgovoriti v priročniku, hkrati pa želimo bralca spodbuditi k razmišljanju o njih.

Nekatera poglavja v priročniku so namenjena predvsem tutorjem, še več pa je takih, ki so posvečena problemom, ki so pomembna za celotno organizacijo, ki vpeljuje eportfolijo, ne glede na to, da imajo tutorji v njih osrednjo vlogo.

Četudi je priročnik nastal predvsem kot odziv na izražene potrebe sodelujočih mentorjev in tutorjev, ne želi ostati le na ravni preproste zbirke navodil, temveč bi rad postal izboren in obsežen vir podatkov o sodobnem, na novo nastajajočem in zelo pomembnem področju učenja in kulture učenja znotraj katere se oblikuje. Želimo si, da bi vam bil zanimiv, uporaben in dragocen !

Bonnie Dudeley Edwards in Angela Baker, urednici

Oktober 2006

2 Predstavitev KEYPAL

Napisala: Angela Baker (EIFEL)

Namen

Namen KEYPAL projekta je bil ugotoviti morebitnost in ustreznost vpliva, ki ga ima oblikovanje eportfolija na razvijanje in ocenjevanje temeljnih zmožnosti (temeljnih spretnosti, ključnih kompetenc) pri posameznikih. Spodbujanje razvoja temeljnih zmožnosti je danes zelo aktualna tema v državah Evropske unije, saj predstavlja kritično točko uresničitve njene vizije. V KEYPAL nas je zanimalo, kako lahko eportfolijo podpre in ovrednoti – valorizira samostojno učenje in razvoj posameznika, v katerem si izboljšuje svoje temeljne zmožnosti in spretnosti. Prav tako pa nas je zanimalo, kakšne priložnosti odpira in kako e-portolijo podpira mlajše odrasle pri njihovi interakciji z drugimi ljudmi ali organizacijami, ki jim pomagajo pri njihovem učenju in spodbujajo njihov osebni razvoj (na primer svetovalne organizacije za kariero, izobraževalne organizacije, delodajalci in podobno).

Osrednja projektna dejavnost je bila povezana s pilotiranjem – poskusnim uvajanjem eportfolija v šestih državah članicah EU (glej tč.2.2 - seznam partneric). Partnerice so uporabile raznolika orodja za oblikovanje e-portolja: elgg, Careerwales online, blog orodja, Skill up portfolio in druga v različnih učnih okoljih: šole druge priložnosti, mladinski centri, organizacije namenjene osipnikom. Vse pa so imele skupni cilj – ugotoviti, kako lahko oblikovanje e-portolja posamezniku pomaga pri razvoju, pridobivanju -učenju in vrednotenju pridobljenih si temeljnih zmožnosti.

2.1 Viri projekta

To Ob spremljanju pilotiranja, smo partnerji oblikovali vrsto koristnih virov, ki jih lahko uporabite pri oblikovanju e- portfolija. Na voljo so vam na spletni strani

<http://www.eife-l.org/activities/projects/keypal>.

Viri zajemajo naslednja orodja:

1. Navodila za oblikovanje e-portfolija

Namenjen je mlajšim odraslim, ki začenjajo z oblikovanjem eportfolija. Ker je dovolj splošen, ga lahko uporabite pri vsakem orodju za oblikovanje e- portfolija (elgg in drugi).

2.Vprašalnik za samoevalvacijo temeljnih zmožnosti

Z njim si lahko uporabniki pomagajo pri presojanju ravni temeljnih zmožnosti, kakor si jih razvijajo skozi proces oblikovanja eportfolija.

3. Ta dokument – Tutorjev priročnik pri Eportfolijih

Namenjen je tutorjem in mentorjem, ki pomagajo mlajšim odraslim pri oblikovanju njihovega eportfolija. Napisali so ga partnerji, ki so sodelovali pri projektu. Temelji na njihovih izkušnjah, ki so si jih pridobili pri svojem delu z mladimi, pa tudi na izkušnjah, ki so si jih pridobili ob pilotnem vpeljevanju eportfolija v delo z mladimi v okviru KEYPAL projekta.

Posebej hvaležni smo tudi zunanjima sodelavcema iz Univerze v Bristolu – Anni Grant (rojeni Home) in Andrewu Charlesworthu za njun prispevek o zakonski podlagi in aktualnih vprašanjih s tega področja, ki so pomembna za e- portfolije.

4. **Seznam priporočil** zanimiv za organizacije, ki zagotavljajo orodje za ePortfolijo, tiste, ki ga vpeljujejo in načrtovalce, saj jim izkušnje udeležencev v KEYPAL lahko pomagajo pri izboljšanju orodij in načrtovanju.

Prav tako pa lahko zaprosite za dosotop do Evalvacijskega poročila (Pilot Evaluation Report), v katerem so povzeti dosežki vseh šestih skupin udeležencev, ki so preskusili eportfolijo: izzivi in uspehi.

2.2 Partnerji pri KEYPAL

Koordinator projekta je bil Evropski inštitut za elektronsko učenje – European Institute for eLearning (EIfEL).

Partnerji pri projektu so bili:

- Ecole de la Deuxième Chance de Seine St Denis (FR). Pilotirali e-portfolije s skupino mlajših odraslih v njihovi šoli (Šoli druge priložnosti).
- Edinburgh University Settelemnt (UK). Pilotirali so e-portolije s skupino ljudi s posebnimi potrebami.
- Careers Wales North West (UK). Plotirali so e-portfolije z mladimi iz Welsa skozi program Youth Gateway.
- The MRS Consultncy Ltd (UK). Skrbeli so za dejavnosti, ki so bile povezane z evalviranjem pilotnih izvedb.
- Andragoški center Slovenije (SI). Pilotirali so e-portfolije s skupinami mlajših odraslih, ki so bili vključeni v program PUM – Projektno učenje za mlajše odrasle v petih izobraževalnih organizacijah: pri LU Murska Sobota, MOCIS Slovenj Gradec, RIC Novo mesto, LU Ajdovščina, IC Memory Koper.
- Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Bremen, e.V. (DE). Pilotirali so e-portfolije s skupino mlajših odraslih z motnjami v vedenju.
- Paper Free Systems Ltd (UK). Predvidoma naj bi zagotovili orodje za izdelavo eportfolija.
- Yinternet (CH) – tihi partner. Pilotirali so e-portfolije s skupino mladih iz Švice.

2.3 Kaj je ePortfolio?

V tem dokumentu, pa tudi v projektu KEYPAL bomo vseskozi uporabljali izraz ePortfolio. Ta izraz, kot tudi izraz eportfolijo imata še celo vrsto sopomenk kot so denimo: elektronski ali digitalni portfolijo, »webfolio« ali tudi online načrt osebnostnega razvoja.

V nadaljevanju navajamo dve uveljavljeni definiciji eportfolija, s katerima si boste lažje razložili kaj eportfolijo je:

Eportfolijo je učinkovita, oblikovno dovršena zbirka, med seboj smiselno povezanih elektronskih podatkov, s katero izkazujemo naše spretnosti, izobrazbo, poklicni razvoj in druge prednosti pred izbranim bralcem. Eportfolijo lahko razumemo tudi kot poročilo o učenju, ki vsebuje aktualna dokazila o naših učnih dosežkih. (Vir: Wikipedia)

In druga, ki pravi, da je *eportfolijo zbirka avtentičnih in raznolikih dokazov in dokazil, ki jih oseba ali organizacija izbere iz obsežnejšega arhiva z namenom da bi eni ali več javnostim prikazala, česa se je naučila in o čem je premislila* . (Vir: Educause 2003)

Pomembno si je zapomniti, da vsebina in oblika eportfolija izhajata iz namena, zaradi katerega ga oblikujemo. Eportfolijo, ki ga bomo oblikovali z namenom, da bi si pridobili zaposlitev, se bo verjetno precej razlikoval od eportfolija, ki ga oblikujemo zato, da bi sami pri sebi premislili o delu, ki smo ga opravili in o poklicnih izkušnjah, ki smo si jih pri tem pridobili. Bolj kot definicijam, gre torej posvetiti našo pozornost priložnostim, ki jih koncept eportfolija odpira uporabniku za uresničevanje njegovih potreb. Berite naprej!

3 Spretnosti, znanje in stališča, ki jih potrebuje tutor, ki nekomu pomaga pripraviti e- portfolijo

---

NAPISALA: Bonnie Dudley Edwards (EUS)

Namen

Vpeljevanje e- portfolija, ki naj podpira razvoj osebnosti in spretnosti pri mladih ljudeh prav gotovo ni nekaj, kar bi znali narediti kar tako, iz glave. Vaša uspešnost bo odvisna od različnih dejavnikov : vašega poklica, izobrazbe, vaših osebnostnih lastnosti in vrtilin, tutorskih prijemov, ki jih boste uporabili, predanosti načelom, ki jih zahteva učenje z eportfolijem, pa tudi od podpore, ki jo boste imeli v vaši organizaciji.

3.1 Poklic in izobrazba

Poklic in izobrazba pravzaprav nista najbolj pomembna. V svojih vrstah boste lahko srečali učitelje, socialne delavce, svetovalce na različnih področjih osebnega svetovanja, prostovoljce, ki imajo različne izkušnje dela z mladimi, pa tudi ljudi, ki imajo kakšen drug poklic. Nekateri bodo imeli univerzitetno izobrazbo, drugi morda ne. Vsi pa morajo znati uporabljati računalnik, internet, skratka imeti morajo ustrezno razvite temeljne zmožnosti za ravnanje z in za uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju IKT).

3.2 Osebnostne lastnosti in vrline

Vaše osebnostne lastnosti in vrline so temelj dobrega sodelovanja z mladimi udeleženci, še posebej, če ti prihajajo iz družbenega obrobja. Sočutje, optimizem, spontanost, sprejemanje in dajanje moralne podpore, naravnost, da v življenjski situaciji poskušate poiskati priložnost za učenje in da ob življenjskih izkušnjah premislite o tem, kaj ste se ob njih ali iz njih naučili, bodo pri vašem torskem delu zelo pomembne.

3.2 Vaš tutorski prijem

- Potrebovali boste **socio-kulturalne spretnosti** (poznavanje in obvladovanje sociodinamičnih strategij in tehnik ter poznavanje kulturnih posebnosti – opomba prevajalke) za delo v skupini. Posebej pomembne bodo v skupinah, v katerih mladi ne bodo pripadali isti etnični, narodnostni, jezikovni ali kako drugače kulturno določeni skupnosti.

- Mladi morajo imeti občutek, da nadzorujejo vsebino svojega eportfolija, zato se pogovarjate o njihovem učnem stilu, o učnih gradivih, ki bi jih lahko uporabili, ko pripravljajo svoj eportfolijo.
- Ves čas imejte v mislih, da se mladi učijo različno. Poznati morate različne učne stile in tehnike, s katerimi bodo morda poskušali rešiti probleme ali se po njih učiti – denimo: učenje skozi dejavnost – tako, da nekaj naredimo; učenje s poskusi in napakami; učenje s poslušanjem in zapisovanjem; učenje tako, da o nečem premislimo. Upoštevajte vsakogar in ga podpirajte pri načinu učenja, ki mu najbolj ustreza.
- Usposobiti se morate za iskanje različnih gradiv, ki bodo mladim pomagala pri določanju vsebine njihovega eportfolija. Pri tem bodite pozorni na to, da bodo različni mladi potrebovali različna gradiva. Zamisel, da bi vsakomur priskrbeli enako gradivo - na primer standardizirani delovni list, gotovo ni dobra!
- Bodite skupinski/timski delavec – sposobni deliti dobro prakso s tistimi, ki vas obkrožajo, pa tudi z drugimi sodelavci v vaši organizaciji.
- Bodite samozavestni in sproščeni pri izkazovanju lastnega veselja do učenja in naredite učenje zanimivo in zabavno za vaše svetovance, hkrati pa se zavedajte svoje »pastirske«/pastoralne vloge – usmerjanje, vodenje in skrb za svetovanca. Pri delu z mladimi ljudmi je še posebej pomembno, da so vaši medosebni odnosi pristni in da ste si blizu.
- Najbolj od vsega pa boste potrebovali navdušenje za delo na Eportfolijih. Prosim, nikar ne recite, da pomagate mladim pri pripravi njihovega eportfolija, svojega pa še nimate! Če ne veste, kako začeti in katero orodje za pripravo eportfolija bi vam najbolj ustrezalo, se posvetite četrtemu poglavju v tem priročniku, kjer boste našli nekaj koristnih napotkov. Prav tako lahko pogledate v prilogo tega priročnika, ali pa uporabite Navodila za uporabnike eportfolija, ki smo ga prav tako pripravili v KEYPAL.

3.3 Predanost načelom učenja s portfolijem

Ugotovite, kakšno tradicijo in kakšne izkušnje, če sploh, imate vi ali vaša organizacija z beleženjem/evidentiranjem pridobljenih kompetenc in vsega, kar ste se naučili s pomočjo portfolija. Oblikovanje portfolija **podpira posameznikov osebni razvoj** predvsem kot sredstvo, ki spodbuja refleksijo o opravljenem delu, pridobljenih izkušnjah in učenju ter o tem, kdo sem in kakšni so moji življenjski cilji.

Portfolio omogoča posebljanje učenja. **Osebni učni načrt** mladega človeka se lahko osredini na namen, da uporabi eportfolijo. Če osebni učni načrt še ne obstaja, lahko cilji, da si izdelata svoj eportfolijo, služijo kot ogrodje za opredelitev osebnega učnega načrta. Za mlade, ki so družbeno odtujeni, pomeni priprava eportfolija in priložnost, da se o njem pogovarjajo z vami razbremenitev in spodbudo, da presežejo položaj v katerem so se znašli.

Eportfolijo pa je tudi povsem konkretna priložnost, **da beležimo učni napredek in razvoj temeljnih zmožnosti**. Pri tem, katere spretnosti in katero znanje bomo beležili z eportfolijem, smo povsem svobodni.

S **filozofskega gledišča** razmišljanje o lastnem učenju, ki ga spodbuja portfolijo, vodi k večji **neodvisnosti in samostojnosti učenca**. Če se želite podrobneje posvetiti temu vprašanju, si, prosim, preberite deveto poglavje v tem priročniku.

3.4 Podpora vaše organizacije

Gotovo boste pri vašem delu potrebovali tudi pomoč vaše organizacije predvsem pri ustvarjanju primerne **kulture učenja** in primerne **elektronske kulture učenja**, v kateri boste delovali. Potrebovali boste sodelavce, ki bodo **podprli uvajanje eportfolija** in pomagali pri načrtovanju, ustvarjanju in upravljanju učnega okolja in usposabljanja. Poiščite in poimenujte te ljudi v vaši organizaciji in z njimi sklenite dogovor o rednem sodelovanju (glejte četrto poglavje tega priročnika, ki govori o vpeljevanju eportfolija v vašo organizacijo).

Povzetek

V tem poglavju smo prikazali glavna področja znanja in spretnosti, ki si jih morate pridobiti preden začnete uvajati eportfolijo v delo z mladimi. Izpostavili smo tudi nekatere osebne lastnosti in vrline, ki bi jih nujno potrebovali, če naj uvajanje eportfolija uspe. Morda si še niste pridobili vseh potrebnih spretnosti in vrlin, ali pa niste povsem prepričani o tem. Če da, potem odgovorite na spodnji vprašalnik, ki vam bo pomagal presoditi in izpostaviti tista področja, pri katerih boste potrebovali pomoč vaše organizacije ali nadaljnje usposabljanje.

3.5 Samoevalvacijski vprašalnik

Kako ocenjujem svoje zmožnosti, znanje in stališča za tutorsko delo z mlajšimi odraslimi

	Vprašanje			
	Moja izobrazba in strokovno znanje			
1	Imam ustrezne izkušnje dela z mlajšimi odraslimi pri njihovem uvajanju v kompleksne koncepte kot je denimo ePortfolijo			
2	Sem samostojna pri uporabi osebnega računalnika in Interneta			

	Moje vrline			
3	Sem sočutna			
4	Sem optimistična			
5	Lahko sem sproščena			
6	Sem tolerantna in ne sodim			
7	Nudim moralno podporo, če jo nekdo potrebuje			
8	V različnih situacijah hitro uvidim priložnost za učenje			
	Moj tutorski prijem			
9	Imam socio-kulturalne sposobnosti			
10	Z udeleženci se pogovarjam in spoznavam njihove učne stile			
11	Znam izbrati in priporočiti ustrezna učna gradiva, ki ustrezajo učnemu stilu udeleženca			
12	Lahko poimenujem in opišem različne učne stile, ki bi jih morda mladi želeli uporabiti pri oblikovanju ePortfolija			
13	Znam poiskati raznovrstno in raznoliko učno gradivo in jih odgovorno uporabiti pri svojem delu z mlajšimi odraslimi			
14	Sem dobra sodelavka v tutorski skupini, ki je pripravljena deliti svoje strokovne izkušnje			
15	Mladim pomagam osmisлити delo			
16	Verjamem v smiselnost in koristnost ePortfolija			
	Predanost načelom učenja s portfolijem			
17	Zagovarjam koncept razmišljujočega učenca			
18	Sem produktivna pri delu z udeležencem pri pripravi osebne učnega načrta za eportfolijo			
19	Pri delu z udeležencem sem pozorna na vse sledi, dokazila, in drugo s čemer izkazuje svoj napredek in razvoj temeljnih zmožnosti			
20	Poznam filozofsko ozadje, na katerem stoji portfolijo			
	Podpora moje organizacije			
21	Sem učinkovita in zadovoljna znotraj svoje organizacije in kulture učenja, ki jo spodbuja			
22	E-kultura moje organizacije zadovoljuje moje pogoje dela z mladimi na področju ePortfolija, saj imamo razen ustreznega strokovnega znanja, tudi ustrezno tehnično in tehnološko opremo in strokovno podporo			

23	Vem, na koga v moji organizaciji se lahko obrnem po pomoč in nasvet v zvezi z ePortfoliji			
----	---	---	---	---

4 Kako naj organizacija prične s projektom eportfolija ?

NAPISALA: Angela Baker (ElfEL)

Prvi korak: Odločite se o ciljih vašega projekta o ePortfoliju

---

Ta prvi korak v načrtovanju projekta je zelo pomemben in ga nikakor ne smemo zanemariti. Nujno je, da se v organizaciji dogovorimo o **skupnih ciljih in strategijah** v zvezi z eportfolijem, pa čeprav ga bodo posamezniki uporabljali v različnih kontekstih in na različne načine.

Tudi, če kot samostojna oseba poskušate zastaviti projekt eportfolija, je malo verjetno, da boste ostali edini pri procesu vpeljevanja in izvajanja. Priporočljivo je, oblikovati **majhno fokusno skupino**, ki se redno sestaja z namenom, da razmišlja in se odloča tako o strateških zadevah, kot o tem, kako bomo vpeljali projekt eportfolija. Dobro je, če v skupino povabite **kolege z različnimi ozadji** – na primer tutor, udeleženec, tehnik, svetovalec za kariero (ali drug svetovalec), član menedžmenta, s čemer zagotovite, da bodo v diskusiji in ob odločanju zajeti različni pogledi.

Ponujamo vam **nekaj koristnih vprašanj**, na katere je dobro odgovoriti na samem začetku:

- Katre probleme nameravate rešiti z vpeljavo eportfolija?
- Katere pedagoške, organizacijske, logistične ali strateške prednosti po vašem mnenju prinaša uvajanje eportfolija ?
- Kako mislite, da si bodo udeleženci z e-portfolije obogatili svoje učne in strokovne izkušnje ali si izboljšali svoje možnosti za uspešno kariero?
- Kdo bo lahko imel eportfolijo in kako ga bo lahko uporabil?
- Katere vire ki podpirajo projekt o e-portolijo že imate – osebje, tehnični pogoji, denar in podobno?

Drugi korak: Odločite se o vsebini vašega ePortfolija

Preden izberete orodje za izdelavo eportfolija, se odločite o tem, kaj bo vsebina eportfolija ali, kako bo eportfolijo sestavljen. Pozneje se boste morda morali prilagajati orodju, ker morda ne bo izpolnjevalo vseh pričakovanj, ki jih imate, vendar pa je na začetku najpomembnejše, da imate kar se da široko vizijo o eportfoliju.

Nekaj koristnih vprašanj, na katere je pametno odgovoriti v vaši fokusni skupini že zdaj:

- Kakšna bo vsebina ali katere stvari naj bodo vključene v eportfolijo (CV, delovna spričevala, in podobno)?
- Kakšno obliko bodo imele te stvari (pisni dokumenti, video in avdio dokumenti)?
- Ali bomo predhodno določili kategorije, ki bodo sestavljale vsebino in, če da, katere?
- Ali želimo, da uporabniki vlagajo vsebino v posebni obliki oz. uporabljajo šablone?

Morda se vam bo zdelo koristno napisati seznam stvari, za katere želite, da bi jih uporabniki vložili v eportfolijo, pa tudi obliko, ki naj bi jo te imele (denimo: prosti spisi, šablona, pdf ali wordovi dokumenti, avdio in podobno). Če se vam bo zdelo primerno, lahko vsebino tudi kategorizirate.

Zgled:

Kategorija: Kariere

Vsebina:

- CV (pdf dokument)
- Osebna izjava (prosti spis)
- Karierni cilji (šablona)

Ko se boste odločili o vsebinskih stvareh, naredite seznam v obliki tabele.

Tretji korak: Odločite se o ravni dostopnosti in pravicah pri ePortfoliju

---

Zdaj, ko ste se odločili o vsebini eportfolija, se morate odločiti tudi o tem, kakšne pravice, bo kdo imel v zvezi z dostopom do teh stvari. S člani vaše nadzorne skupine si odgovorite na naslednja vprašanja:

- Kdo bo lahko ustvarjal, kdo bo lahko urejal, kdo bo lahko videl vsebino eportfolija?
- Kakšen bo **pretok dela** različnih vsebin eportfolija in njihovih uporabnikov?

Da bi to lahko ustrezno opravili, vam svetujemo, da izdelate **matriko o dostopnosti**, za katero lahko uporabite tabelo stvari, ki jih boste vključili v eportfolijo, ki ste jo pripravili v drugem koraku.

Ta matrika vam bo pokazala na osi x (vodoravnica) različne akterje, ki bodo imeli tako, ali drugače dostop do e-portfolijev različnih uporabnikov, na osi y (navpičnica), pa boste razvrstili vse stvari, ki jih nameravate vključiti v eportfolijo.

Razvrstitev vsebine e-portfolija v matriko dostopnosti:**1. Na osi y: vsebina eportfolija**

V prvi stolpec boste nanizali vsebine ali različne zadeve, ki bi jih radi uvrstili v ePortfolijo – pogledajte, kako je določeno v drugem koraku.

2. Na osi x: akterji pri eportfoliju

V zgornji vrstici navedite različne akterje, ki bodo imeli dostop do posameznih delov ePortfolija. Premislite do katerih delov bodo imeli dostop in kaj bodo lahko počeli. Vsi ne bodo mogli početi enakih stvari!

3. Polja v matriki – dostopnost eportfolija

V vsakem polju določite raven dostopnosti, ki jo bo imel vsak posamezen akter do vsake od navedenih stvari iz eportfolija. Raven v tem primeru pomeni, kaj dejansko bo nekdo lahko počel v ali z vsebino e-portfolija. Počne pa lahko naslednje stvari:

Ureja: Lahko se bo zgodilo, da bo imel pravico do urejanja stvari v eportfolijo edinole njegov lastnik. Ampak celo tedaj ni nujno, da vseh. Na primer: morda ne boste želeli, da bi vaši uporabniki urejali stvari kot so tutorjevi komentarji, ali pa evalvacije. Pri vsaki od stvari, za katere bi želeli, da jih nekdo ureja (pomeni: ustvari, uredi in pošlje), boste v odgovarjajoč predal vpisali U (urejanje).

Prispeva: Morda boste želeli, da bi tutorji lahko k eportfoliju prispevali svoje komentarje in evalvacije, hkrati pa ne mogli urejati – dodajati, odvzemati ali drugače spreminjati njegove siceršnje vsebine. O tem se morate odločiti na samem začetku, zato s P označite vse stvari, pri vsakem od akterjev, za katere bi želeli, da jih ti prispevajo – pošiljajo svoje prispevke v obliki komentarjev, dokumentov in podobnega.

Bere: Morda boste želeli drugim akterjem ponuditi priložnost, da si del vsebine eportfolija ogledajo – na primer: bodoči delodajalec bo imel dostop le do CV, osebne predstavitve, poročila o delovnih izkušnjah in poklicnega profila. V tem primeru z B označite tiste stvari, za katere želite, da jih posamezni akter lahko bere, ne more pa jih urejati ali pošiljati.

Posamezne dele eportfolija boste lahko naredili **javne** – to pomeni, da jih bodo lahko videli vsi, ki imajo URL eportfolija. Kakorkoli že, previdni morate biti pri **varovanju podatkov** (glej deveto poglavje, ki govori o zakonskih podlagah), če ne želite, da vaši udeleženci objavljajo vsebino, za katero je pravno odgovorna vaša organizacija. Priporočljivo je, da so javni deli vidni – berljivi, ne da pa se jih urejati. Morda si bodo uporabniki eportfolija želeli, da bi jim širša javnost lahko pošiljala svoje komentarje – v tem trenutku je pomembno, da se zavedate, da se je o tem potrebno dogovoriti v naprej.

Upravlja: iz tehničnih razlogov boste dodelili upravljavske pravice podelili tehničnemu osebju (administratorju), ki bo upravljalo eportfolijo sistem. Kdo bo ta oseba, bo odvisno od tega, katero orodje boste izbrali, kje boste podatke shranjevali – morda bo to nekdo iz vaše organizacije, ali pa nekdo iz podjetja – službe, ki vam zagotavlja orodje za izdelovanje e-portfolijev.

Dostop	Udeleženec	Tutor	Organizacija (menedžment ali administrator)	Zaposlovalec ali ocenjevalec	Javni dostop
Zadeva					
Profil					
Dnevnik učenja					

Potem, ko boste izpolnili matriko, jo boste morda želeli preskusiti s pomočjo **scenarija uporabnika eportfolija**. Scenarij je sredstvo, s katerim s pomočjo pripovedovanja zgodbe po korakih, opisujete pričakovano uporabo eportfolija z vidika posameznega uporabnika.

Pomagate si lahko tako, da vsakega člana vaše fokusne skupine, zaprosite, da to stori z vidika svojega položaja. Tutor bo opisal, kako si želi uporabiti eportfolijo za posamezen namen - na primer: spremljanje in vrednotenje udeleženčevega napredovanja pri učenju skozi leto.

Če boste pridobili nekaj teh scenarijev različnih uporabnikov, boste izostrili namen vašega projekta, ki je povezan z vpeljevanjem eportfolija in bolj se boste zavedali vseh zahtev in pričakovanj, od katerih je nenazadnje odvisno, kako uspešni boste pri vpeljevanju e-portfolija. Če bi radi izvedeli več kako načrtovati scenarij, pogledjte na stran:

http://scenariothinking.org/wiki/index.php/Main_Page

Četrty korak : Izberite orodje za ePortfolijo

Zdaj, ko veste kaj je namen in vsebina eportfolija, ki ga načrtujete, je pravi čas, da izberete orodje, ki ga bo podpiralo. Pri izbiri imate nekaj možnosti:

- Komercialno orodje, ki ga zagotavlja poljubni ponudnik e-portfolijev,
- Odprti viri orodij, ki ga lahko prilagodite svojim potrebam,
- Razvijete lastno orodje (doma razvito orodje).

Če naj izberete orodje, ki bo v najboljši možni meri prilagojeno vašemu projektu, premislite o sledečih zadevah:

1. Proračun:

Eportfolija, ki ne bi imel strokov ni! Že pri prvem in drugem koraku, ko ste načrtovali projekt eportfolija ste porabili čas in to pomeni, da ste ustvarili stroške. Preden se boste odločili za orodje, ocenite vire – tako finančne kot tiste, ki so povezane z osebjem, ki jih lahko razporedite na ta projekt. Pri tem se posvetujte z vodstvom organizacije.

2. Tehnično znanje – strokovnost:

Pomembno je, da se pri izbiri orodja posvetujete s tehničnim osebjem, ki bo sodelovalo pri vpeljavi eportfolija. Pogovorite se, koliko časa in kakšno je njihovo strokovno znanje, na katero lahko računate pri vpeljavi projekta. To je še posebej pomembno, če se boste odločili za orodje, ki jih ponujajo odprti viri, ali pa za razvoj vašega domačega orodja. Oboje bo namreč zahtevala specifično tehnološko znanje, pa tudi precej časa in napora. V idealnih razmerah boste v vašo fokusno skupino, povabili tudi tehnične strokovnjake, ki bodo tako sodelovali pri sprejemanju pomembnih odločitev, povezanih z vpeljevanjem eportfolija.

3. Podpora, ki jo potrebuje gostitelj:

Ne glede na to, ali boste izbrali odprti vir, komercialni vir, ali pa boste orodje za eportfolijo izdelali doma, morate vedeti, ali je vaša organizacija pripravljena in sposobna gostiti podatke eportfolija. Verjetno boste morali premisliti tudi pravno-formalne vidike, ki določajo, kdo lahko gosti takšne podatke – več o tem si preberite v devetem poglavju.

4. Integracija informacijskega sistema (odprtost orodja za eportfolijo ob upoštevanju vaših informacijskih sistemov):

Ne glede na to, ali boste izbrali odprti vir, komercialni vir, ali pa boste orodje za eportfolijo izdelali doma, morate vedeti katere podatke o udeležencih boste izmenjevali ali katere posebne funkcije (SSO...) boste potrebovali med vašim notranjimi sistemi (LMS¹, CMS, VLE...) in orodjem za eportfolijo. Prav tako morate preveriti jezik (PHP, Java, .Net, Python...) ali odprto tehnologijo (Web service, API²...), ki ga bo najlažje uporabilo ali si jo prilagodilo vaše notranje tehnično osebje.

5. Interoperabilnost (standardi, na katerih temelji orodje za eportfolijo)

Ne glede na to, ali boste izbrali odprti vir, komercialni vir, ali pa boste orodje za eportfolijo izdelali doma, morate določiti, tako pri integraciji notranjih informacijskih sistemov ali pri povezovanju z zunanjimi sistemi (job board) katere standarde morate zagotoviti v vašem orodju za eportfolijo (osebni podatki: IMS, HR-XML, online feeds: RSS, Atom, FOAF...).

Step 5: Vpeljevanje orodja za ePortfolio

---

1. Preskusite eportfolijo najprej z majhno skupino uporabnikov

Ko ste izbrali vaše orodje za eportfolijo in si ga prilagodili po potrebah, ga najprej preskusite v majhni skupini. To vam bo omogočilo, da odkrijete morebitne okvare – hrošče, pomankljivosti, hkrati pa dobite tudi predloge, kako ga prečistiti in morebiti izboljšati. Priporočljivo je, da eportfolijo preskusijo vsi člani fokusne skupine in tutorji, ki bodo vpeljevali eportfolijo. Tako bodo orodje dodobra spoznali preden bodo vanj vpeljevali druge.

2. Priredite uvajalno srečanje

Uvajanje je nujno, če naj projekt uspe. Verjetno se boste odločili za več uvajalnih srečanj – na primer: enega za uvajalce (tutorje in druge), nato pa še za študente. Takšno srečanje morate dobro pripraviti tako v pedagoškem, kot v tehničnem pogledu. Če bodo imeli uporabniki vseskozi težave z uporabo orodja, ali ne bodo razumeli namena eportfolija, je zelo verjetno, da bodo razočarani.

3. Razporedite vire in čas za razvoj eportfolija

Pomembno je, da opredelite ustrezen čas v katerem bodo uporabniki lahko razvili svoj eportfolijo. Prav tako je pomembno, da zagotovite ustrezne vire, ki jim bodo to omogočili (dostop do računalnika in Interneta, podpora tutorjev in podobno), bodisi dnevno, tedensko,

---

¹ Learning Management System (LMS); Content Management System (CMS); Virtual Learning Environment (VLE)

² Application Profile Interface

ali kako drugače. Za uspeh vašega eportfolija je prav tako pomembno, da ga povežete z obstoječimi praksami in tem ustrezno prilagodite tudi vašo metodologijo.

4. Poskrbite za občasna srečanja, namenjena vrnitvenim sporočilom uporabnikov eportfolija

Ne morete pričakovati, da bo šlo že prvič vse kot po maslu! Poskrbite za vrnitvena sporočila ali priredite občasna pregledna srečanja z uporabniki eportfolija, na katerih jih spodbujate k temu, da vam povedo o močnih in šibkih točkah orodja za eportfolijo, pa tudi o prednostih in slabostih pri njegovi uporabi v vašem specifičnem kontekstu. Zagotovite, da si bo Nadzorna skupina prizadevala razvijati in izboljševati eportfolijo skladno s temi vrnitvenimi sporočili – v duhu »eportfolijo za vse«!

Povzetek

V tem poglavju smo poudarili nujnost strateškega načrtovanja projekta vpeljevanja eportfolija in priporočili, da ustanovite Nadzorno skupino, ki:

- se bo odločila o namenu in ciljih eportfolija,
- bo določila vsebino in strukturo eportfolija,
- se bo odločila o pravicah in dostopnosti do posameznih delov in vsebine eportfolija,
- bo izbrala najprimernejše orodje za eportfolijo,
- bo imela pregled in bo nadzorovala vpeljevanje projekta eportfolija od uvajalnih srečanj do srečanj, namenjenih vrnitvenim sporočilom uporabnikov.

5 Kako tutor prične uvajati ePortfolijo ?

NAPISALA: Sarah Jones-Morris (CWNW)

Namen

Če že imate izkušnje z oblikovanjem eportfolija, ali pa šele začenjate z njim, vam bo to poglavje ponudilo nekaj namigov, ki vam bodo pomagali:

- pripraviti se na vodenje mladih ljudi skozi proces vzpostavljanja in oblikovanja eportfolija,
- obvladati nekatere povsem praktične zadeve.

5.1 Koristni viri

Na voljo imate kar nekaj koristnih virov, s katerimi si boste lahko pomagali, ko boste mladim pomagali pri uporabi e portfolija. To so:

- eportfolijo Navodila za uporabo e-portfolija za mlade – kratka poglavja, napisana v poljudnem jeziku in dostopna na spletu.
- Podrobnejša Navodila za uporabo na spletu – podaja bolj podrobne napotke in podatke za tutorje in strokovnjake
- Vprašalnik za samoevalvacijo »Kakšne so moje temeljne zmožnosti – izpolnimo ga na začetku procesa in na koncu. Ta vprašalnik mladim omogoča samostojno ovrednotiti in izmeriti njihovo napredovanje in zaznavanje njihovih temeljnih zmožnosti – spretnosti.

Ti dokumenti so na voljo v angleškem, francoskem, nemškem, velškem in slovenskem jeziku.

5.2 Pripravite se

- V mislih si jasno **odgovorite na vprašanje**, kaj upate, da boste pridobili skozi proces. Kakšne cilje si bodo mladi zastavili pri ustvarjanju njihovega eportfolija?
- Izberite **orodje za eportfolijo**, ki ga boste uporabljali. Lažje bo, če bodo vsi mladi v vaši skupini, uporabljali enako orodje.
- **Ustvarite svoj eportfolijo** in se opazujte pri delu. Pozorni bodite na uporabnost in zmogljivost orodja, pa tudi na to, kaj se dogaja v vas v procesu ustvarjanja eportfolija.

- Zabeležite **temeljne zmožnosti** ali spretnosti, ki jih potrebujete, ko uporabljate orodje za eportfolijo, pa tudi za ustvarjanje eportfolija.
- Premislite o dopolnitvi in popravkih **vprašalnika za samevalvacijo** Kakšne so moje temeljne spretnosti, tako, da bo vseboval vprašanja v zvezi z zmožnostmi in spretnostmi, na katere ste se osredotočili. To vam bo dalo mero za presojo, kako daleč bodo prišli mladi na koncu tega procesa.
- Dodobra se seznanite z **vsebino Priročnika za mlade uporabnike** in podrobnejšega Priročnika za uporabnike in tudi tega priročnika za tutorje.
- Zagotovite si **dostop do računalnikov** in da bodo na voljo, ko jih boste potrebovali. Ali imate dovolj računalnikov za vse mlade, ki bodo sodelovali? Če uporabljate mrežno orodje za eportfolijo, preverite, ali imajo vaši računalniki zagotovljen zanesljiv dostop do Interneta.
- Načrtujte, kako boste vodili posamezna **srečanja z mladimi uporabniki** in kaj bodo počeli oni. Skozi kakšno časovno obdobje? Kako pogosta bodo srečanja? Kakšno bo razmerje med udeleženci in mentorji v eni skupini?

5.3 Pripravite mlade, da bodo začeli z ePortfolijem

- Skupaj z njimi **postavite jasen cilj** ali jasne cilje. Prepričajte se, da mladi vedo, čemu ustvarjajo eportfolijo in, kako jim lahko koristi.
- Uvedite jih v **Priročnik za mlade uporabnike** – še posebej od prvega do četrtega poglavja.
- Skupaj si oglejte **vprašalnik za samoevalvacijo** Kakšne so moje temeljne zmožnosti in spretnosti, ki naj ga mladi izpolnijo še pred začetkom z eportfolijem. Isti vprašalnik naj izpolnijo tudi na koncu procesa.
- Ugotovite **kako računalniško pismeni** so mladi v vaši skupini oz. koliko pomoči bodo potrebovali s tehničnega vidika. Znajo uporabljati Internet? Znajo uporabljati e-pošto? Znajo uporabljati tipkovnico? Ali jim lahko vi, ali kdo drug zagotovi potrebno pomoč?

Po vsem tem bi morali biti pripravljeni na začetek!

5.4 Dostop do orodja za ePortfolijo

Večina orodij za eportfolijo zahteva od uporabnika, da se prijavi, če želi priti do lastnega prostora. Prvič bodo mladi morda imeli težave s tem, kako se prijaviti. Da bi jim pomagali:

- Uporabite **vidna pomagala**, npr. predstavitev s pomočjo power pointa, tako, da jih nazorno vodite skozi posamezne korake in da uporabniki lahko vidijo, kaj morajo storiti.
- Tik **pred srečanjem pripravite računalnike** tako, da je orodje že odprto na strani za prijavljanje.
- Imejte tudi **izročke s ključnimi posnetki ekrana**, ki so namenjeni lažjemu in hitrejšemu navajanju in orientaciji.
- Povabite udeležence, ki morda **že imajo izkušnje** z orodji za eportfolijo, da delajo v paru z manj samozavestnimi udeleženci.

5.5 Prijava –registracija mladih

To bo verjetno trajalo dlje, kot pričakujete. Mladi bodo morali pri prijavljanju vnesti nekatere svoje **osebne podatke**. Odvisno od orodja to lahko pomeni, da bodo morali vpisati:

- njihovo polno ime,
- polni naslov, vključno s pošto številko ali zip kodo,
- telefonsko ali številko mobitela,
- naslov njihove elektronske pošte – (verjetno bodo potrebovali enega).

Prav tako pa bodo morali:

- izbrati uporabniško ime,
- izbrati geslo.

Dobro se je prepričati, da imajo mladi vse potrebne podatke o sebi na dan, ko se bodo prijavi. Izkušnje nas učijo, da mladi za **pravilen vnos** osebnih podatkov, potrebujejo dobro mero pomoči. Morda boste na tem srečanju potrebovali dodatnega tutorja.

Uporabniška imena in gesla predstavljajo poseben problem, predvsem zato, ker jih mladi pogosto pozabijo. Možne rešitve tega problema so:

- hranite **seznam uporabniških imen** in gesel pri sebi, tako da vam bodo na voljo, če bo potrebno
- če ima uporabnik **že svoje uporabniško ime** ali geslo v vašem internem informacijskem sistemu, lahko istega uporabi tudi za eportfolijo.

5.6 Uvajanje mladih v orodje za ePortfolijo

Prvo srečanje naj bo namenjeno predvsem temu, da mladim v skupini pokažete:

- Kako se premikati po orodju,
- Glavne značilnosti orodja
- Resnične primere eportfolija, če je to mogoče.

Omogočite vsakomur dovolj časa, da se poigra z orodjem. Če boste to storili na začetku, boste prihranili veliko časa pozneje.

Končno, prepričajte se, da imajo mladi vso potrebno podporo in pomoč pri ustvarjanju eportfolija.

Povzetek

To poglavje podaja konkretne nasvete, ki vam bodo pomagali začeti proces uporabe eportfolija v skupini mlajših odraslih. Ti nasveti poudarjajo:

- pomembnost postavljanja ciljev za udeležence,
- potrebo po tem, da si kot tutor sami izdelate svoj eportfolijo,
- nekaj praktičnih zadev in problemov, s katerimi se boste morda srečali,
- koristne vire, s katerimi si lahko pomagate pri svojem tutorskem delu.

6 Interakcija tutor – udeleženec: Podpiranje in pospeševanje na ePortfoliju temelječega učenja

---

Napisala: Katharina Kracht (DRK)

Namen

Koncept samostojnega učenja in samostojnega učenca sta ključna pri delu z eportfolijem. To pa še ne pomeni, da tutorjevo delo v tem procesu učenja, ni potrebno. To poglavje osvetljuje različne vloge, ki jih tutorji prevzemajo, ko podpiraj in spodbujajo udeležence, da razvijejo svoj lastni eportfolijo.

Sodobna doktrina izobraževanja poudarja prednosti, ki jih prinaša optimalna samostojnost udeleženca. V tem smislu je delo učitelja ali tutorja razumljeno bolj kot služba, ki udeležencu zagotavlja pomoč, ko ta zaprosi zanjo. To bo delovalo tudi pri nekaterih vaših udeležencih, drugi bodo morda pričakovali pomoč, čeprav zanjo ne bodo eksplicitno zaprosili. Nekateri pa bodo pomoč tutorja potrebovali, čeprav se tega sami ne bodo zavedali. Na tem mestu bomo izpostavili vlogo tutorja skozi pričakovanja, ki so jih v tem učnem procesu večinoma izrazili udeleženci v našem projektu.

6.1 Tutorjeve vloge pri podpiranju razvoja ePortfolija

Vloge tutorja pri podpiranju udeleženca v procesu oblikovanja njegovega e-portolija so široke in različne. Med številnimi drugimi, je tutor pomemben predvsem kot:

- **Animator** – zunanji motivator: ki pri udeležencih osmišlja razvoj eportfolija in osvetljuje koristi, ki si jih uporabnik s tem pridobi.
- **Spodbujevalec**: ki uporabnika spodbuja, da opredeli vsebine svojega e-portfolij in jih redno posodablja.
- **Pospeševalec**: podpira udeleženca v procesu razmišljanja, izbiranja in evidentiranja njihovih zmožnosti in spretnosti.
- **Upravitelj**: upravlja in vzdržuje osebne podatke udeležencev in podrobnosti za registracijo (prijavo), pomaga pri težavah povezanih z uporabo informacijske tehnologije, in kadar se zdi primerno opazuje in moderira vsebino njihovih e-portfolijev.

Vaše udeležence boste morali podpirati na različnih ravneh procesa v katerem bo nastajal eportfolijo. Te so podrobneje opisane spodaj.

6.2 Zagotavljanje ustreznega učnega okolja

Nekateri udeleženci bodo delali na svojem **eportfoliju doma, ali kje drugje**. Pogosto pa se bodo udeleženci zbrali tudi **v skupini ali v razredu**, da bi delali na svojem eportfoliju. Tutorjeva naloga je, da udeležence pri tem spodbuja in pospešuje njihovo učenje.

To pomeni naslednje:

- Prizadevati si morate, da zagotovite primerno fizično okolje v katerem bodo tudi ljudje s posebnimi potrebami (učnimi in fizičnimi) imeli popoln dostop do vseh pripomočkov.
- Udeleženci, ki imajo manj izkušenj in slabše IKT spretnosti bodo potrebovali več pomoči, torej organizirajte učno okolje tako, da bodo bolj usposobljeni pomagali manj usposobljenim udeležencem.
- Ustvarite zaupno in varno okolje v katerem si bodo udeleženci upali spraševati, razložiti svoje težave pri učenju in zaprositi za pomoč.
- Spodbujate udeležence k sodelovanju, k skupinskemu delu, k izmenjavi vsebin eportfolija, izkušenj in znanja, k izražanju vrnitvenih sporočil o delu, ki so ga opravili sami ali drugi člani skupine.

Gotovo bo včasih težko ali nemogoče zagotoviti okolje, za katerega boste menili, da je najprimernejše za vaše udeležence. V življenju se pogosto srečujemo z omejitvami – morda boste imeli težave s prostorom, z ustrežno IKT infrastrukturo, morda boste razpolagali s skromnimi finančnimi sredstvi in podobno. Ne glede na to pa imejte vedno pred očmi, da kot tutor želite pritegniti in **vkjučiti vse vaše udeležence**. Ti ukrepi so pomembni predvsem zaradi širjenja digitalne pismenosti in s tem zmanjševanja »digitalne razslojenosti« med mladimi v smislu, da so eni vključeni - uporabljajo računalnik in internet, drugi pa ne.

6.3 Izberite primerno orodje za ePortfolijo, ki bo ustrezalo vašim udeležencem

---

Na voljo je veliko različnega orodja za eportfolijo. Morda bo vaša organizacija že predhodno izbrala orodje, morda pa bo to odločitev prepustila vam kot tutorju. Tudi udeleženci bodo izražali različne potrebe in pomembno je, da jim prisluhnete. Bolj natančno so nasveti o tem, kako izbrati primerno orodje, opisani v četrtem poglavju.

6.4 Pomagajte udeležencem pri postavljanju vsebine njihovega ePortfolija

---

Vsebina e-portfolijev bo seveda odvisna od splošnih ciljev, ki ste jih postavili v projektu vpeljevanja eportfolija v vaši organizaciji. V njih je lahko izražena težnja, da:

- si udeleženci razvijajo in izkazujejo njihove temeljne zmožnosti,
- se udeleženci predstavijo potencialnim delodajalcem,
- udeleženci razmišljajo o svojem učenju in svoja razmišljanja zapišejo,
- udeleženci ocenijo svoj napredek in učne dosežke.

Karkoli že boste zapisali v ciljih projekta, ste lahko prepričani, da bodo udeleženci potrebovali pomoč pri razvijanju njegove vsebine. Tu je nekaj predlogov, kako jih spodbuditi k temu, da bodo pričeli z eportfolijem:

- Uporabite **modele eportfolija**! To je lahko tudi vaš eportfolijo. Tako si bodo udeleženci lažje zamislili, kaj bi lahko bila vsebina njihovega eportfolija. Skozi proces učenja, lahko z dovoljenjem udeleženca, prikažete tudi nekatere eportfolije, ki so jih udeleženci že izdelali v vaši skupini. S tem boste morda spodbudili tudi druge udeležence.
- Udeležencem ponudite **strukturo** za pripravo e-portolija. To lahko storite v obliki naslovov (seznamih tem vprašanj, spretnosti in podobno) ali matrice, ki jo lahko uporabijo za pripravo svojega eportfolija. Seveda lahko uporabite tudi orodje, ki ima že določeno strukturo, vendar pa je pri tem pomembno, da se o njej pogovorite z udeleženci in jo prilagodite tako, da bo ustrezala potrebam udeležencev
- Spodbudite udeležence, da se bodo **dnevno posvečali svojemu eportfoliju**. Na primer: spodbudite jih, da zapišejo misli o delu, ki so ga opravili samostojno ali v skupini, ali da sistematično in načrtno vlagajo potrdila, opravljene teste znanja ali druga dokazila v svoj eportfolijo, ali da shranjujejo fotografije, video in druge posnetke, kjer je dokumentirano njihovo delo in dejavnost. Pri tem bodite pozorni tudi na to, da bodo izbirali primerna dokazila – ki izpolnjujejo merila ustreznega dokazila (opomba prevajalke). Pomembno je, da jih s pomočjo eportfolija spodbudite k razmišljanju o dejavnostih in delu, ki so ga opravili. Tako bodo lažje pripisali ustrezno vrednost znanju in spretnostim ki so si jih s tem pridobili.

6.5 Pomagajte mladim, da bodo realno presodili svoje temeljne zmožnosti

---

- Veliko mladih ljudi, ki bi s pomočjo eportfolija radi izkazali svoje temeljne zmožnosti, se sooči s težavo, da **svojih zmožnosti ne znajo ustrezno oceniti**. Prav zaradi odsotnosti objektivne predstave, pogosto težijo k skrajnosti – bodisi, da so njihove spretnosti **odlične**, bodisi, da prav **ničesar ne obvladajo**.
- S pomočjo eportfolija jim lahko pomagate, da bodo svoje zmožnosti zagledali v realni luči. To se bo zgodilo spontano, ko se bodo predstavili s pomočjo eportfolija, saj bodo morali pri tem uporabiti različne spretnosti.

- Če morete, pojdite z vsakim posameznikom posebej skozi vprašalnik za samoevalvacijo in se ob njem pogovorite o tem, kako udeleženec ocenjuje svoje spretnosti. Pomagajte jim premisliti o morebitnih dokazilih, ki podpirajo njihovo presojo. Lahko jim predlagate, da zabeležijo opazovane spretnosti v svojem eportfoliju s pomočjo digitalnih dokazil (fotografije, video, pričevanja...) za vsako spretnost posebej.

6.6 Podpirajte interakcijo med mladimi s pomočjo Interneta, medtem ko razvijajo svoj ePortfolio

---

Internet omogoča pridobitev različnih informacij. Morda udeleženci vedno ne bodo zmogli izbrati pravih.

- Morda bodo naleteli **na strani**, kjer človekovo dostojanstvo, človekove pravice, rasna in enakost med spoloma, niso spoštovane. Čeprav je malo verjetno, da boste imeli popoln pregled nad temi situacijami, pa morate biti nanje pripravljeni, da se boste z njimi soočili na ravni posameznika, ali na ravni skupine.
- Udeležencem pomagajte **prečistiti informacije** na internetu, hkrati pa spodbujajte njihovo **kritičnost** pri sprejemanju najrazličnejših informacij.
- Internet je kot medij primeren za skupinske diskusije. Udeleženci bi torej morali biti usposobljeni in spodbujeni, da razmišljajo o **lastnem prispevku k temu mediju** – o tem, kako se predstavijo in katere informacije bi želeli posredovati ali jih deliti z drugimi.
- Pri udeležencih utrjujte zavedanje, da mora biti vsebina njihovega eportfolija primerna, če ne prilagojena njegovim gledalcem ali bralcem, med katerimi so lahko tudi morebitni zaposlovali, ocenjevalci znanja, starši in drugi.

Povzetek

To poglavje izpostavlja dve vlogi tutorja – **spodbujevalca in pospeševalca**, ki udeležencem pomaga na poti učenja, ki je verjetno povsem sami ne bi zmogli. Ob tem se zaveda, da je temeljni cilj njegovega dela, da udeleženca spodbuja in pospešuje razvoj njegovih temeljnih zmožnosti v interakciji, ki poteka ob oblikovanju eportfolija.

7 Počutite se udobno na podatkov širnih cestah

Napisala: Raphaël Rousseau and Théo Bondolfi (Yinternet.org)

Namen

Ker je Internet nov medij, nekateri udeleženci morda ne bodo povsem razumeli razlike med starejšimi in sodobnejšimi elektronskimi mediji kot so e-pošta, splet, založništvo in podobno. V tem poglavju bomo poskušali razložiti te razlike in vam tako pomagati, da boste lažje pomagali vašim udeležencem, ko bodo potrebovali podobne razlage.

Prve stvari, ki ste se jih naučili, ko ste začeli uporabljati računalnik so verjetno bile:

- kako uporabljati tipkovnico in miško
- morda, kako igrati katero od računalniških igravic (če tega sami niste počeli, bodo to gotovo počeli vaši udeleženci)
- kako uporabljati pisarniško opremo, na primer urejevalnike besedila in preglednice.

Kakorkoli že, ko boste uporabljali splet (naj bo po spletnih straneh ali s pomočjo e-pošte), boste vedno v neposredni interakciji z drugimi uporabniki, zaradi česar je dobro, da veste kako stvari delujejo, da bi mogli ustrezno ravnati.

7.1 Nasvet pri uporabi spletnih e-portfoliojev

- **Kodeks vedenja** ali spletna etika: neformalna pravila, ki jim pravimo »netiquette« so postavljena na spletu in so namenjena njegovim uporabnikom. Menimo, da bi vam lahko prišla prav pri vzgoji udeležencev za ta medij. Več o tem si lahko preberete na naslednjih povezavah:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Netiquette> ali www.albion.com/netiquette/corerules.html
kjer je predstavljen seznam preprostih pravil. Če se želite podrobneje seznaniti z vsebino, uporabite povezave, ki so navedene na koncu tega poglavja. Predlagamo vam, da natisnete ta pravila in jih v pogovoru razložite vašim udeležencem. Spodbujajte jih k temu, da jih bodo upoštevali – predvsem pa je pomembno, da ste jim pri tem tudi sami za zgled.
- **Kulturne razlike**: zapomnite si, da si bodo vaš portfolio lahko ogledovali tudi ljudje, ki se lahko od vas zelo razlikujejo. Lahko pripadajo drugi veri, spolu, etični skupnosti, narodnosti, lahko se razlikuje po spolni usmerjenosti. Lahko govorijo drugačen jezik ali pa se razlikujejo po starosti. Morda imajo zdravstvene težave – psihične ali telesne. Vsega tega se morate zavedati, ko postavljate vsebino svojega eportfolija v omrežju. Zavedati se morate, da bo ta pri ljudeh vzbudila različne občutke in prav je, da vam za to ni vseeno. Posebno pozorni bodite pri tem, ko se šalite. Kar se vam zdi smešno, bo morda za nekoga žaljivo.

-
- **Spoštljivo ravnajte s časom drugih ljudi** in upoštevajte »pasovno širino«: Ker bodo vaši udeleženci komunicirali z drugimi uporabniki spleta (s pomočjo klepetalnic, forumov in podobno), jih spodbujajte, da bodo spoštljivo ravnali s časom drugih ljudi in jih ne bodo po nepotrebem motili s sporočili. Pomembno je tudi, da se zavedajo, da ne bodo imeli vsi, ki si bodo ogledali njihov eportfolijo in elektronsko pošto, visoke pasovne širine, zato naj ne pošiljajo obsežnih dokumentov, ki bi nekemu s slabšo povezavo vzelo veliko časa, če bi jih poskušal odpreti.
- **Kultura vzajemnosti:** če nekaj znate, podelite to z drugimi spletžavljani (državljeni spleta). Če ima nekdo posebno znanje, ga spodbudite, da bo to prikazal v svojem eportfoliju.
- **Spoštujete zasebnost:** vsi moramo spoštovati zasebnost drugih ljudi. Nikoli ne postavljate osebnih in drugih podatkov o ljudeh na splet, na da bi jih pred tem zaprosili za dovoljenje. Razvijati portfolijo, pomeni tudi razvijati občutek za to, kaj sodi v javno in kaj v zasebno življenje.
- **Sledljivost:** ker »izgovorjeno izpuhti, zapisano pa ostane«. Vse na internetu lahko ostane zabeleženo ali shranjeno, zato pazljivo izbirajte besede. Branje besedila in dokumentov vam ne jamči, da tisto, kar ste zapisali, ni bilo zabeleženo in shranjeno kje drugje na spletu. Zato, previdno!
- **Kontekst:** pozorni bodite na to v kakšnem kontekstu podajate podatke (npr. avtor, datum, lokacija, ciljno občinstvo). Besed kot so *jutri* ali *naslednji teden*, se ogibajte, ker so premalo določne. K datumu, napišite tudi leto. Zelo neprijetno nam lahko postane, ko beremo nedatirana sporočila, pa je v njih napisano včeraj ali prihodnji mesec, sporočila pa so stara že nekaj mesecev.
- **Uporabljajte splet, vendar ga ne podvajate!** Če le morete, ne kopirajte in ne shranjujte spletnih vsebin. Raje uporabite povezave, prav zaradi tega, da se izognete podvajanju podatkov

Priporočljive spletne strani

The Core Rules of Netiquette, Virginia Shea (1994):

<http://www.albion.com/netiquette/corerules.html>

RFC1855, Netiquette Guidelines. :

<http://www.faqs.org/rfcs/rfc1855.html>

Internet and Web Glossary "Internet and Web Essentials" (ISBN 1887902460) by Ernest Ackermann and Karen Hartman (2000):

<http://www.webliminal.com/essentials/glossary.htm#asynchronous>

The Jedi Master Speaks: Asynchronicity (August 15, 1999):

<http://www.dreamagic.com/jedi/article5.html>

Asynchronicity: Distributed Learning Communities:

<http://www.wsu.edu/vwsu/direction/DirectPapers/Asynchronicity.html>

Asynchronous Learning:

<http://www.wsu.edu/vwsu/RFP9631/WP1101496.html>

Ubiquity in the Internet Age:

<http://jeremy.zawodny.com/blog/archives/002931.html>

8 Kako si z e-Portfolijem razvijamo temeljne zmožnosti

NAPISALA: Théo Bondolfi and Raphaël Rousseau (Yinternet.org)

Namen

Namen tega poglavja je prikazati, kako lahko razvoj e portfolija omogoči in pospeši usposabljanje in razvoj temeljnih zmožnosti ter, kako omogoča njihovo izkazovanje. To bo prikazano s pomočjo primerov nalog in dejavnosti, ki jih predvideva oblikovanje eportfolija. Prav tako pa bo prikazano, kako so te naloge in dejavnosti povezane z razvijanjem vsake od temeljnih zmožnosti. Tako boste tutorji lažje predvideli sredstva, s pomočjo katerih si bodo vaši udeleženci v procesu pripravljania eportfolija, pridobivali in izkazovali temeljne zmožnosti. To vam bo pomagalo tudi pri vrednotenju e-portfolijev, ki so jih pripravili vaši udeleženci.

8.1 Povezovanje temeljnih zmožnosti z oblikovanjem ePortfolija

---

V spodnji tabeli so prikazane temeljne zmožnosti, kakor se razvijajo skozi kontinuiran proces pripravljania, urejanja in posodabljanja eportfolija. Kot boste videli, v tem procesu ne razvijamo le temeljnih zmožnosti, povezanih z uporabo sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), temveč domala vse zmožnosti, spretnosti in stališča, ki jih potrebujemo za svoje udejanjanje v vsakdanjem življenju in v svetu dela. Vse te imenujemo temeljne zmožnosti ali temeljne spretnosti.

Prvi stolpec prikazuje temeljne spretnosti, kakor smo jih definirali partnerji v projektu KEYPAL. Pri tem smo izhajali iz številnih drugih dokumentov: European Comission Working Group on Basic Skills, Foreign Language Teaching and Entrepreneurship. Temeljne zmožnosti razumemo kot transverzalne – torej take, ki jih potrebujemo pri vsakodnevnih dejavnostih, tudi poklicnih.

V drugem stolpcu podajamo opredelitev vsake od temeljni spretnosti.

V tretjem stolpcu pa je opisano, kako posameznik vsako od teh spretnosti lahko izboljša (razvije in prikaže) v procesu oblikovanja svojega eportfolija.

Temeljna zmožnost	Opredelitev	Pridobivanje spretnosti v procesu razvijanja eportfolija
Sporazumevanje v maternem jeziku	Sporazumevanje je sposobnost izražanja in razlaganja misli, občutkov in dejstev, tako v ustni in pisni obliki (poslušanje, govorjenje, branje, pisanje) in sposobnost interakcije v jeziku, ki ustreza različnim položajem, ki jih nekdo zavzema v različnih družbenih kontekstih – npr. delo, dom, družina.	<p>Sporazumevanje v maternem jeziku se v procesu oblikovanja eportfolija razvija skozi dejavnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikovanje stavkov z namenom, da se oseba predstavi na način, ki ustreza namenu in kontekstu v katerem to počne – npr. delodajalcu, - upoštevanja standardov in pravil etike na spletu – netiquette (glej v poglavju 7), - s sodelovanjem v virtualnih skupnostih in forumih, - z govornim izražanjem skozi vsebino avdio in video sredstev. <p>Še bolj enostavno lahko udeležene izkaže svoje govorne sporazumevalne zmožnosti, če jih tutor spodbudi k postavitvi njihovih za javnost odprtih strani, ki so namenjene skupnemu razmišljanju o njihovi sedanosti, predstavitvi, ki pa nastane na podlagi neposrednega intervjuja (iz oči v oči) – drug z drugim, npr. v obliki igranja vlog.</p>
Sporazumevanje v tujem jeziku	<p>Razvito zmožnost sporazumevanja v tujem jeziku ima nekdo, ki je, podobno kot v maternem razvil vse štiri dimenzije (poslušanje, govorjenje, branje, pisanje) sporazumevalne spretnosti v tujem jeziku.</p> <p>Raven razvitosti ni nujno enotna za vsako od štirih dimenzij te spretnosti. Posameznik lahko izkaže v primerjavi ravni njihovega obvladovanja pomembne razlike pri maternem in pri tujem jeziku.</p>	<p>Razvoj zmožnosti sporazumevanja v tujem jeziku lahko v procesu oblikovanja e-portfolioj spodbujamo s pomočjo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblikovanja besedil v tujem jeziku kot del eportfolija (npr. v spletnem dnevniku - blog, predstavitevah...) - raziskovanja in pridobivanja podatkov v tujem jeziku, ki jih ponuja splet – na primer: branje in posredovanje vsebin v večjezikovno sodelovalno enciklopedijo – Wikipedia, - prikazovanja in razumevanja oblike e-portfolioja v tujem jeziku (meniji, komande ipd.), - vključevanja govornega sporazumevanja v tujem jeziku v vsebine video in avdio medijev, - prevajanja življenjepisa – CV ali kateregakoli drugega dokumenta, ki so ga uredili v eportfoliju v tuj jezik.
Računska	Računska pismenost je	Razvoj zmožnosti računanja in temeljnih

Temeljna zmožnost	Opredelitev	Pridobivanje spretnosti v procesu razvijanja eportfolija
pismenost in temeljne zmožnosti za znanost in tehnologijo	<p>sposobnost uporabljanja osnovnih računskih operacij seštevanja, odštevanja, množenja in deljenja ter razmerij (ulomkov) na pamet, pa tudi pisno pri reševanju vsakdanjih življenjskih problemov. Poudarek je bolj na procesu razumevanja, kot na točnosti rezultata – na dejavnosti, ne pa toliko na znanju.</p> <p>Znanost predstavlja področja znanja, metod in načinov razlaganja naravnih procesov. Tehnologija pa predvideva razumevanje in uporabo tega znanja pri spreminjanju in prilagajanju naravnega okolja v prid človeštvu oz. tako, kot si ga človek zamisli.</p>	<p>zmožnosti za znanost in tehnologijo lahko v procesu oblikovanja e-portfolij spodbujamo s pomočjo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dejavnosti, ki jih uvrstimo v eportfolijo, všteti različne praktične poskuse, ali rezultate ki so jih udeleženci dosegli na samoevalvacijskih testih, na računalniku ipd., - oblikovanja dokazil o znanju matematike, tehnološkem znanju in poznavanju znanosti – npr. v obliki esejev, opisov fizikalnih poskusov, razmišljanju ob člankih, ki obravnavajo te vsebine in podobno.
IKT spretnosti	IKT spretnosti omogočajo uporabo multi-medijske tehnologije pri pridobivanju, shranjevanju, ustvarjanju, razvrščanju posredovanju in izmenjavi podatkov.	<p>Urejanje eportfolija je proces, ki od udeleženca zahteva uporabo multimedijske tehnologije z namenom, da pridobi, shranjuje, ustvari, razvrsti, posreduje in izmenja podatke. S tega vidika so IKT spretnosti vtakane v razvoj eportfolija . Navajamo nekaj zgledov :</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnašanje podatkov v eportfolijo, - nalaganje dokumentov, - urejanje elektronske vsebin, - uporabljanje spletnih brskalnikov, - digitalna predstavitev vsebin (spletne strani, spletni dnevniki ipd.), - razvrstitev – klasifikacija podatkov (počivajočih dokumentov), - podeljevanje prednosti za dostop do vsebinskih zadev.
Učenje učenja	Je definirano kot zasnova in zmožnost organiziranja in usmerjanja lastnega učenja; učinkovito upravljanje s časom; reševanje problemov; pridobivanje, evalviranje in vraščanje novega znanja; sposobnost uporabe novega znanja in spretnosti v številnih različnih kontekstih – doma, na delovnem mestu, v izobraževanju in usposabljanju.	<p>Proces oblikovanja eportfolija zahteva od udeleženca zmožnosti organiziranja in usmerjanja lastnega učenja še posebej pri naslednjih postopkih:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razmišljanje o svojih dosežkih, spretnostih in interesih, - predvajanje in redno posodabljanje predvajanih dokumentov (vsebina eportfolija), - sproščeno postavljanje vprašanj tutorjem , ko naleti na tehnične ali redakcijske težave ali izzive,

Temeljna zmožnost	Opredelitev	Pridobivanje spretnosti v procesu razvijanja eportfolija
		<p>Uporabljanje eportfolija v različnih okoliščinah (zaposlitev, komunikacija z vrstniki, premišljevanje o sebi...),</p> <ul style="list-style-type: none"> - vmesno in končno samoocenjevanje, ki ga opravi preden izroči eportfolijo v vrednotenje ali certificiranje, - proučevanje spletnih dokumentov, vrednotenje njihove kakovosti, na primer definiranje besed, Eportfoliji drugih, z namenom, da dobi navdih,
Medosebne in državljanske zmožnosti in zmožnost sodelovanja z drugimi	Medosebne zmožnosti zajemajo vse oblike vedenja, ki jih mora nekdo obvladati, da bi lahko uspešno in ustvarjalno sodeloval v družbenem življenju ter reševal spore, kadar je to potrebno. Medosebne zmožnosti so potrebne za učinkovito sporazumevanje med dvema osebama ali med več osebami. Uporabljamo jih tako v javnem in zasebnem življenju, ko želimo uspešno sodelovati z drugimi.	<p>Pisanje sestavka, s katerim se nekdo predstavi je gotovo izziv. Za to potrebujemo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sposobnost, da oblikujemo način na katerega se bomo predstavili, kot tudi sposobnost vrednotenja svojih prednosti in značilnosti, pri čemer pa moramo paziti, da nismo napačno razumljeni ali, da ne dosežemo nasprotnega učinka, kot bi ga želeli, - prilagajanje besedila, razmišljanja posebnostim občinstva (npr. zaposlovalci, tutorji, prijatelji, družina), - zavedati se in spoštovati obstoječe licence, ki urejajo uporabo podob (ali drugih oblik intelektualne lastnine), - spoštovati spletni kodeks ravnanja s podatki, ki jih pošiljamo po spletu (spoštovanje netiquette- glej v poglavju 7)
Podjetnost	Podjetnost ima svojo dejavno in pasivno plat: zajema tako naše nagnjenje, da vnašamo spremembe v življenje, kot tudi sposobnost, da sprejmemo, podpremo in se prilagodimo novostim, ki jih prinašajo zunanji dejavniki. Podjetnost vključuje tudi odgovornost posameznika za svoja dejanja – dobra in slaba; razvijanje strateške vizije; postavljanje in sledenje ciljem; pa tudi motivacijo za uspeh.	<p>Pri urejanju eportfolija gremo skozi proces:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vrednotenja svoje identitete in življenjske poti, ki sproži potrebo in motivacijo za spremembe, za vrednotenje, za oblikovanje novih stališč in pridobivanje novih spretnosti, - prilagajanje novim izzivom – npr. spletnemu urejanju, - sprejemanje nelagodnosti in tveganja, ko javno predstavimo svoje zmožnosti, - prevzemanje pobude za posodabljanje, preoblikovanje obstoječih vzorcev, omejitev pri testiranju in razvijanju novih poti za predstavljanje samega sebe.

Temeljna zmožnost	Opredelitev	Pridobivanje spretnosti v procesu razvijanja eportfolija
Kulturna zavest	Izraz kulturna zavest zajema pripadnost vsakdanji kulturi in splošnim družbenim običajem, kot tudi sposobnost sprejemanja književnosti, likovne umetnosti, glasbe in drugih oblik ustvarjalnega izražanja.	Eportfolijo zahteva od udeleženca, da se prilagodi novi kulturnemu prostoru, ki se imenuje kibernetički prostor, ki ima svoja pravila in svoj jezik. Z razvijanjem eportfolija si lahko pridobimo ključ za delitev podatkov, zaupno, kolektivna inteligenca . Tudi s tem,ko pišemo o svojih interesih, konjičkih, hobijih in dejavnostih, izražamo svojo zavest in pripadnost kulturi.

9 EPortfolio – orodje, ki spodbuja razmišljanje in ustvarja pomen skozi družbeno interakcijo

---

AUTHOR: Katharina Kracht (DRK)

Namen

V poglavju bomo na kratko opisali področje teorije učenja, ki se ustvarja z oblikovanjem ePortfolija (eP). Tovrstno teoretično izhodišče lahko poimenujemo **socialni konstruktivizem**. V pričujočem poglavju opredeljujemo **vlogo refleksije** v učnem procesu ter način oblikovanja družbenega pomena posameznikovega učenja s pomočjo oblikovanja eP, torej, kako posamezniki osmislijo pomen njihovih lastnih učnih aktivnosti v interakciji z drugimi.

9.1 ePortfolio in premišljevanje

Prepričani smo, da je refleksija ključni element v učnem procesu. Izobraževalec John Dewey je dejal: »Ne učimo se s pomočjo izkušnje, učimo se s pomočjo refleksije o izkušnji.«

Odločitev o tem, kaj vključiti v eP ter kako nekoga s pomočjo eP na ustrezen način predstaviti, je mogoče doseči s pomočjo refleksije. Oblikovalci portfolija morajo pri tem opraviti refleksijo o lastnih:

- spretnostih,
- izdelkih,
- učnih izkušnjah.

Oblikovalci portfolija si morajo odgovoriti na nekatera temeljna vprašanja, in sicer:

- Ali so moja dokazila (dokazila, izdelki, ipd.) ustrezen odraz mojih sposobnosti oz. zmožnosti? Če da, zakaj? Če ne, zakaj ne?
- Katere spretnosti sem pridobil? Kako bi jih rad predstavil?

Oblikovalec portfolija lahko pri iskanju odgovorov na omenjena vprašanja za pomoč prosi druge oblikovalce ali tutorje.

Razumljivo je, da si vsakdo želi v e-portfoliju predstaviti tiste dokumente, ki dosegajo vsaj osnovno raven kakovosti, ki se zahteva pri predstavitvi posameznika in njegovih pričakovanj. Zaradi tega eP predstavlja primerno orodje za spodbujanje refleksije o učnih aktivnostih in dosežkih posameznika. Menimo celo, da oblikovanje eP omogoča refleksijo o posameznikovem **osebnem učnem stilu** ter o načinu opravljanja njegovih delovnih zadolžitev (več o tem glej v enajstem poglavju).

Uporabniki eP želijo doseči določene standarde. Ti so ponavadi kombinacija standardov določenih s strani drugih – tutorjev in drugih kandidatov – ter standardov, ki si jih določijo uporabniki sami. V primeru, ko izdelek postavljenih standardov ne dosega, se morajo uporabniki vprašati naslednje:

- Kaj še manjka? Kako lahko zapolnim vrzel med postavljenimi standardi in lastnimi dosežki?

V primeru, ko je uporabnik z izdelkom zadovoljen, se je potrebno vprašati:

- Zakaj je moj izdelek dober?
- Kaj sem storil za to, da je izdelek dober?
- Katere spretnosti sem za to uporabil?
- Kako in kdaj bom znova imel priložnost, da uporabim svoje temeljne spretnosti?

Poleg navedenega eP uporabnikom omogoča, da dobijo ne samo realnejšo sliko o lastnih spretnostih, temveč tudi povratno informacijo o vzrokih za njihove osebne težave (vrzeli).

9.2 Kako je lahko ePortfolijo udeležencu v pomoč, ko premišljuje o svojem učenju in dosežkih?

Učeče se posameznike je potrebno eksplicitno spodbujati k razmišljanju o njihovih učnih aktivnostih in dosežkih, za katere so se odločili, da jih bodo vključili v osebni eP. Refleksija naj bo zapisana. Multimedijško okolje namreč omogoča različne načine dokumentiranja refleksije, na primer s pomočjo **avdio ali video datotek**. Posamezniki lahko oblikujejo refleksijo o lastnih izkušnjah v obliki dialoga, s pomočjo zastavljanja vprašanj drug drugemu, ali preprosto, ko ustno predstavijo osebni portfolio skupini učečih se posameznikov.

9.3 Socialni konstruktivizem kot prijem pri učenju z ePortfolijem

---

Naše stališče do oblikovanja portfolija lahko označimo kot socialni konstruktivizem. Kaj pravzaprav to pomeni?

- Transmisivni model učenja poudarja, da je učenje pasivni proces, pri katerem so »učni objekti« preprosto »naloženi« učečim se posameznikom. Kakorkoli, prepričani smo, da je učenje **aktivni proces**. Učeči se posamezniki so v učnem procesu namreč aktivni.
- Tovrsten proces od posameznikov namreč zahteva, da si učne cilje oblikujejo sami.
- Poleg tega smo ljudje socialna bitja. Brez sodelovanja z drugimi se preprosto ne bi veliko naučili. Zaradi tega vidimo učenje kot interakcijo z drugimi.

9.4 EPortfolio kot sredstvo sporazumevanja

Elektronski portfolio je vsekakor, z vidika našega pojmovanja tega, tudi **sredstvo, ki omogoča komunikacijo**: učeči se posamezniki komunicirajo o lastnih učnih aktivnostih in dosežkih in jih tako umeščajo v socialni kontekst. Posameznikovi dosežki tako postanejo vini tudi drugim.

V primeru, ko so produkti posameznika na ustrezen način predstavljeni in prepričljivi, bo to potrjeno tudi s strani vseh tistih, ki si produkte lahko ogledajo in o njih izrazijo svoje mnenje.

To je vsekakor uspešne komunikacije med posamezniki, ki imajo dostop do produktov in izdelkov v posameznih eP. V primeru, ko produkti ne zadostijo postavljenim standardom tistih, ki si jih lahko ogledajo in ne spodbujajo ustrezne komunikacije med posamezniki, bodo ti oblikovalcu portfolija seveda posredovali ustrezno povratno informacijo. Tako mu bo dejansko omogočeno, da lastne produkte revidira (ponovno pregleda in popravi) z namenom izboljšanja komunikacije.

Povzetek

V pričujočem poglavju smo poskušali povzeti nekatere pojme učenja povezane z oblikovanjem eP. Pri tem smo izpostavili:

- Pomen učenja kot aktivnega in ne pasivnega procesa,
- Pomen refleksije v učnem procesu ter njeno vlogo pri samoocenjevanju pridobljenih spretnosti na ustrežnejši način
- Pomen socialnega okolja, ki obdaja učečega se posameznika – čeprav je učenje praviloma individualni proces, sodelujemo v tem procesu s posamezniki, ki nas obdajajo (učenje poteka s pomočjo socialne interakcije),
- Pomen eP kot sredstva za komunikacijo s posamezniki, ki nas obdajajo. Kot tak eP omogoča pridobivanje povratne informacije o našem lastnem delu.

10 EPortfolio in normativne podlage: Kaj morate vedeti vi in vaša organizacija?

NAPISALA: Andrew Charlesworth and Anna Grant, Centre for IT and Law (CILT), University of Bristol

Namen

V pričujočem poglavju bomo izpostavili temeljne zakonske podlage, ki naj bi jih vi in vaša organizacija upoštevali pri uporabi eP pri delu z mladimi, pri čemer se bomo še posebej osredotočili na avtorske pravice, zaščito podatkov ter njihovo dostopnost. Poleg navedenega smo skušali v tem poglavju izpostaviti tudi tiste točke, ki lahko bistveno vplivajo na vaše delo na področju oblikovanja eP.

10.1 Uvod

V evropskem prostoru se, z izjemo držav, ki sistem oblikovanja eP že uporabljajo, zastavlja podoben niz vprašanj, ki jih je potrebno podrobneje premisliti, in sicer:

- Kdo poseduje informacije, ki so shranjene s pomočjo sistema eP?
- Kdo ima pravico do vpogleda in uporabe osebnih informacij v okviru sistema eP?
- Kdo ima pravico do vpogleda in uporabe drugih vrednih informacij v sistemu eP?
- Kaj se zgodi, če se sistem eP zlorabi s strani učečih se posameznikov?
- Kaj se zgodi, če ni omogočena uporaba sistema eP vsem posameznikom, npr. osebam s posebnimi potrebami, osebam s pomanjkljivimi tehničnimi spretnostmi? Kaj, če ni omogočena raba sistema eP vsem posameznikom zaradi kulturnih razlik in ovir?

Vaša organizacija je pri oblikovanju sistema eP mogoče že upoštevala normativne podlage za ureditev tega področja, pri čemer je seveda priporočljivo večino normativnih podlag upoštevati še preden se omogoči dostop so sistema eP učečim se posameznikom. To dejansko pomeni, da so lahko poglobljena normativna tveganja na tem področju predvidena vnaprej, ovrednotimo lahko njihov vpliv ter razvijemo ustrezen procese in navodila za oblikovanje eP v skladu z ugotovljenimi normativnimi omejitvami. Vsi, ki se ukvarjajo z razvojem sistema oblikovanja eP, ne glede na to, ali so to vodstveni delavci, programerji ali tutorji, morajo ustrezen časa nameniti tudi **diskusiji o normativnih ureditvah, na katera področje razvoja sistema oblikovanja eP posega.**

Tovrsten pristop omogoča, da v okviru posameznih organizacij s pomočjo diskusij v strokovnih skupinah, dejansko pride do nastanka **pisnih priporočil in navodil**, ki urejajo področje razvoja sistema oblikovanja eP. Uspešen sistem oblikovanja eP se lahko uporablja leta in leta pri čemer so lahko oblikovana priporočila in navodila v pomoč vsem tistim, ki se želijo ukvarjati z oblikovanjem eP, saj jim omogočajo, da se na učinkovit in razmeroma hiter način »poučijo« o temeljnih normativnih izhodiščih, ki urejajo to področje. Pri tovrstnem razmisleku lahko dejansko identificiramo tudi tiste normativne podlage, pri katerih potrebujemo pomoč in nasvet nadrejenih (bolj izkušenih) kolegov ali celo pravnih svetovalcev – vsekakor je boljše za **nasvet prositi dovolj zgodaj, ko sistem še**

postavljamo, kot pa takrat, ko sistem že deluje in pravni nasvet iščemo v primeru, ko gre kaj narobe.

Pomembno pa je, da se zavedamo, da se lahko zakonodaja, ki zadeva naše delovanje na tem področju lahko s časom spremeni. Nekatere normative podlage, predvsem tiste, ki zadevajo področje avtorskih pravic in področje varovanja osebnih podatkov, se spreminjajo razmeroma hitro, med drugim tudi zaradi vpliva novih tehnologij. Tako je priporočljivo, da **spremembe na normativnem področju podrobno spremljamo** in skušamo biti pri tem kar se da ažurni, saj le tako lahko sproti ugotavljamo v koliki meri spremembe vplivajo tudi na naše delo ter delo uporabnikov sistema za oblikovanje eP. Vsakokratna evalvacija in ocena normativnih izhodišč, ki urejajo področje razvoja sistema za oblikovanje eP ter posodabljanje pisnih priporočil in navodil in občasno preverjanje uporabe sistema za oblikovanje eP v okviru vaše organizacije ter med drugimi uporabniki namreč omogoča, da vsi uporabljamo sistem v skladu s temeljnimi normativnimi določili.

10.2 Zaščita podatkov, zasebnost in zaupnost

Način, na katerega uporabljamo sisteme oblikovanja osebnega eP dejansko omogoča, da v eP shranjujemo zelo veliko osebnih informacij. Informacije lahko v eP vključijo posamezniki sami ali pa cela serija drugih, kot so tutorji, administratorji, delodajalci – kdo, je odvisno od namena, za katerega se eP oblikuje in uporablja. Poleg dodajanja informacij, imajo tutorji, administratorji in delodajalci tudi možnost dostopa do informacij v eP in njihovega povzemanja ter uporabe za določen namen.

Zakon o varovanju osebnih podatkov natančno določa, kako se lahko osebni podatki imetnika eP uporabljajo v primeru, ko jih uporabljajo drugi in ne imetnik eP osebno. Večina držav Evropske unije ima raznovrstne zakonske podlage za varovanje osebnih podatkov, ki pa temeljijo na evropski direktivi o varovanju osebnih podatkov iz leta 1995. Vseeno pa se nacionalni zakoni med seboj vsebinsko razlikujejo, poleg tega pa nacionalni predpisi posameznih držav na svojevrsten način dosegajo tudi njihovo uveljavljanje na nacionalni ravni. Zato priporočamo zelo natančno preučitev nacionalnih normativnih ureditev na področju varovanja osebnih podatkov.

Zakoni o varovanju osebnih podatkov določajo, **kako organizacije in njihovo osebje (nadzorniki osebnih podatkov) sprejemajo odločitve o rabi osebnih podatkov drugih (lastniki podatkov)**, pri čemer morajo vsekakor upoštevati določena pravila. Nadzorniki osebnih podatkov morajo slediti trem načelom: namen, nepristranskost (poštenost) in transparentnost.

- Namen – nadzorniki osebnih podatkov lahko te uporabijo le v primerih, ko imajo jasen in zakonit namen, da to storijo.
- Nepristranskost (poštenost) – nadzorniki osebnih podatkov, ki so določili jasen in zakonit namen za uporabo osebnih podatkov morajo vsekakor pokazati, da pri rabi osebnih podatkov drugih spoštujejo pravice imetnikov lastnikov osebnih podatkov.
- Transparentnost – nadzorniki osebnih podatkov morajo lastnikom osebnih podatkov predstaviti namen, za katerega bodo njihovi osebni podatki uporabljeni.

Potrebno pa si je zapomniti, da **organizacija ali njen predstavnik lahko postane nadzornik osebnih podatkov drugih le v primeru, ko sprejema odločitve o tem, kdaj in za kakšen namen se bodo osebni podatki, ki so del eP, uporabljali.**

- Če organizacija le shranjuje eP posameznika in nima nadzora nad uporabo njegove vsebine, potem ne sodi v pristojnost zakona o varovanju osebnih podatkov in v tem primeru ne nastopa kot zakonit predstavnik imetnikov eP.
- V primeru, ko organizacija opravlja neke vrste nadzor nad načinom uporabe osebnih podatkov iz posameznega eP, je lahko obravnavana kot nadzornik osebnih podatkov, kar pomeni, da so organizacija, njeni zaposleni in stranke v primeru, ko imajo dostop do eP, podrejeni določilom zakona o varovanju osebnih podatkov.

Vaša organizacija je tista, ki se bo odločala o tem ali bo, v skladu z vašo nacionalno zakonodajo s tega področja, prevzemala vlogo nadzornika osebnih podatkov. **V primeru, ko osebne podatke iz eP uporabite v imenu nadzornika osebnih podatkov, so v primeru kršenja zakona o varovanju osebnih podatkov zakonsko odgovorni izključno oni.** Vsekakor pa je veliko bolj verjetno, da se boste skušali s pogodbo izogniti tovrstnim zapletom in morebitnim zlorabam osebnih podatkov posameznikov v primeru, ko boste njihove podatke uporabljali za različne namene. **V primeru, ko uporabljate osebne podatke drugih v imenu nadzorne organizacije, se za njihovo uporabo ustrezno usposobite.**

Učeči se posamezniki lahko občasno v svojem eP uporabijo osebne podatke drugih. To dejansko pomeni, da so lahko **učenci se posamezniki včasih, izhajajoč iz zakona o varovanju osebnih podatkov, razumljeni kot nadzorniki osebnih podatkov.** V primeru, ko do tega dejansko pride, mora organizacija poskrbeti za natančna navodila o rabi osebnih podatkov, namenjena tako njenim zaposlenim kot učečim se posameznikom.

V nekaterih državah področje rabe osebnih podatkov, poleg zakona o varovanju osebnih podatkov, urejajo tudi zakoni, ki urejajo področja zasebnosti in zaupnosti. Včasih namreč zgolj zakon o varovanju osebnih podatkov ni zadosten za urejanje tega področja v celoti. Nekateri poklici in izobraževalni programi imajo očitno nekoliko višje zahteve glede zaupnosti, kot na primer poklici ali izobraževanja na področju zdravstva. V takih primerih so lahko omejitve določene že na ravni osebnih podatkov, ki so del eP ali pa lahko po drugi strani poskrbimo za bolj stroge varnostne zahteve na ravni sistema oblikovanja eP.

Večina organizacij ima za to področje imenovano odgovorno osebo za zaščito osebnih podatkov in področje zaupnosti. **V primeru, ko niste zagotovo prepričani ali je raba osebnih podatkov dovoljena, poiščite strokovno pomoč, še preden začnete oziroma dovolite učečim se posameznikom uporabljati osebne podatke.** Tovrsten razmislek je še kako pomemben v primeru, ko pri rabi osebnih podatkov učečih se posameznikov, ki so del eP, prednost dajete drugim pred učečimi se posamezniki.

10.3 Lastništvo in uporaba podatkov v ePortfoliju

Lastništvo osebnih podatkov, ki so del eP, je lahko včasih polemično. Nekateri primeri vključujejo:

- eP, ki je shranjen v okviru izobraževalne organizacije, pri čemer so bile vse informacije v eP oblikovane s strani učečega se posameznika z namenom njihove osebne rabe in so tudi hranjene na osebnem računalniku učečega se posameznika – medtem, ko se zakon o varovanju osebnih podatkov v posameznih državah EU razlikuje – je v lasti učečega se posameznika.

- eP, ki je shranjen v izobraževalni organizaciji a hkrati vključuje tudi administrativne informacije o učečem se posamezniku, kot so ocene, komentarje ocenjevalcev ter ocene tutorjev – je deloma v lasti organizacije in deloma v lasti učečega se posameznika.
- eP, ki vsebuje informacije o delovnih izkušnjah, oblikovane s strani učečega se posameznika, a s pomočjo programa, namenjenega odpravljanju dolgotrajne brezposelnosti bo najverjetneje v lasti tako učečega se posameznika kot delodajalca, na primer, če je učeči se posameznik v eP vključil vsebine, ki so v lasti delodajalca – dokumente z avtorsko pravico, zaščitni znak delodajalca, zaupne dokumente in podobno.

V primeru, ko učeči se posamezniki oblikujejo digitalne dokumente in jih umestijo v eP imajo lahko tovrstni dokumenti kaj hitro oznako **intelektualne lastnine oz. zapadejo pod pravila varovanja osebne lastnine**. Lahko se zgodi, da imajo tudi drugi pravico do informacij, ki jih posameznik umesti v osebni eP in kaj hitro lahko pride do trčenja interesov - na eni strani imamo učečega se posameznika in njegove želje o rabi osebnih podatkov ter na drugi strani druge uporabnike teh informacij in njihova prepričanja o smotni uporabi teh podatkov.

Organizacije morajo zagotoviti, da tutorji na ustrezen način razumejo različne tipe pravic o rabi osebnih podatkov, ki jih uporaba eP lahko povzroči in kako ti načini vplivajo na zakonito rabo osebnih podatkov s strani učečih se posameznikov. **Tutorji morajo biti usposobljeni, da učečim se posameznikom razložijo ustrezne načine rabe osebnih podatkov, ki so del eP ter utemeljijo zakaj so lahko drugi načini neprimerni.** V informacijski družbi je poznavanje zakonodaje o rabi digitalnih materialov izjemnega pomena. **Zloraba podatkov, ki so v lasti drugih, na primer digitalne glasbene mape (MP3) lahko izpostavijo organizacije, tutorje in učeče se posameznike zakonskim določilom in sankcijam**, kot je na primer kršitev avtorskih pravic. Tudi v primeru, ko so zakonske sankcije v teh primerih nemogoče, lahko zloraba povzroči škodo v odnosih med učečim se posameznikom, organizacijo in drugimi, kot so sponzorji in delodajalci.

V primeru, ko gre za sponzorirano izobraževanje ali usposabljanje, zaposlovanje itn. je izjemnega pomena, da druge partnerje, kot so sponzorji ali delodajalci opozorimo na vrste informacij, ki jih lahko učeči se posameznik shranjuje v svojem eP ter temeljne namene njihove rabe. **Tako omogočimo, da drugi uporabniki eP informacij tutorje opozorijo na možnosti rabe teh informacij, tutorji pa nadalje o sprejemljivih načinih rabe tovrstnih informacij informirajo tudi učeče se posameznike.**

10.4 Zloraba sistema ePortfolija s strani udeleženca

Sistemi eP dovoljujejo učečim se posameznikom delati povzetke informacij, ki so del njihovega eP, z namenom predstavljanja teh informacij drugim ali preprosteje omogočajo dostop do določenih delov eP – seveda tistih, ki jih izbere učeči se posameznik. Nekateri eP sistemi dovolijo objavljanje informacij, ki so del osebnega eP na spletnih straneh oskrbovalca (tistih, ki postavljajo in vzdržujejo strani namenjene oblikovanju eP). Tovrstna objava lahko pripelje do pravnega zapleta, saj lahko učeči se posameznik objavi informacije, ki niso primerne za javno objavo. **V primeru, ko je učečemu se posamezniku dovoljeno objavljanje vsebin eP na spletnih straneh organizacije, lahko pripelje učečega se posameznika in organizacijo do družbene in kazenske odgovornosti** v primeru, ko gre pri objavi za ugotovljeno klevetanje, kršenje avtorskih pravic, zaničevanja sodišča, opolzkost in nespodobnost. Organizacija, ki tovrstne usluge omogoča, mora dobro premisliti o zniževanju tveganja za opisano kazensko odgovornost na eni strani in vzdrževanju čim več prednosti tovrstnega početja.

Organizacija naj tako:

- zagotovi navodila za učeče se posameznike o nevarnostih objavljanja informacij iz eP na spletu (nevarnosti, ki pretijo, ko osebna informacija postane dostopna širšim množicam);
- zagotovi navodila za tutorje o nevarnostih, ki prežijo na učečega se posameznika in organizacijo ter o procedurah, ki jih lahko ubere organizacija za reševanje morebitnih zapletov;
- opredeli jasna pravila in sankcije v zvezi z neprimernim objavljanjem informacij in osebnih podatkov – pravila in sankcije tudi ustrezno javno objavi;
- opredeli administrativne procedure za obravnavanje pritožb s strani drugih uporabnikov.

V pomoč je tudi, če tutorji zagotovijo učečim se posameznikom ustrezne nasvete o ustrezni rabi eP sistema ter spodbujajo diskusijo o etičnih vprašanjih, ki se nanašajo na uporabo in objavo določenih vrst osebnih informacij.

10.5 Dostopnost uporabnikom, diskriminacija ljudi s posebnimi potrebami in druge politike družbene vključenosti

---

Kot tutorji se moramo zavedati, da eP na eni strani ponujajo veliko prednosti učečim se posameznikom po drugi strani pa je kar nekaj takih uporabnikov, ki novo tehnologijo ne razumejo kot pripomoček in kot nekaj, kar je zelo zaželeno. Nekatero skupino razumejo tehnologijo kot oviro za njihovo vključevanje v določene aktivnosti. Tovrstne skupine so:

- učeči se posamezniki z nizko ravno pismenosti,
- učeči se posamezniki s težavami pri koncentraciji ali slabimi spominskimi zmožnostmi,
- učeči se posamezniki z omejenim dostopom do tehnologije,
- učeči se posamezniki, ki so se prisiljeni nenehno spreminjati zaradi nenehnih selitev (npr. popotniki ali otroci staršev zaposlenih v vojaških poklicih).

Specifični zakoni, ki naj bi preprečevali različne oblike diskriminacije na področju izobraževanja so relativno novi, poleg tega pa se tudi definicije nezmožnosti za izobraževanje med posameznimi državami članicami EU zelo razlikujejo. Vsekakor pa je kar nekaj evropskih držav v procesu sprejemanja zakona, ki določa, da posamezniki s posebnimi potrebami niso nujno nezmožni za uporabo učnih možnosti.

V primeru uporabe sistemov za oblikovanje eP morate **zagotoviti, da z vašim sistemom ne izključujete določenih skupin učečih se posameznikov**. Če pa se vseeno pri določenih elementih sistema pojavijo težave, je **potrebno sprejeti določene ukrepe, ki omogočajo oblikovanje alternativ, ki bodo omogočile odstranitev nastalih pomanjkljivosti**. Vse pomanjkljivosti je priporočljivo tudi evidentirati – kot referenca za prihodnje aktivnosti ter kot neke vrste zapisnik o nastali pomanjkljivosti ter sprejetih ukrepih za odpravljanje teh.

Povzetek

- Tehten predhodni razmislek o vplivu normativnih podlag na vaše delo lahko prihrani kar nekaj naporov v nadaljevanju vašega dela, saj vam omogoča, da predvidite določene zakonske zadrege in zmanjšate njihov vpliv.

- Pomembno je, da razumete osnovne normativne ureditve, zato je smotrno preveriti pri vaši organizaciji ali vam lahko priskrbijo primerno usposabljanje ali dostop do uporabnih virov.
- Vloga tutorjev pri informiranju organizacije o možnih zakonskih zapletih je pomembna, saj so tutorji tisti, ki delajo neposredno z uporabniki sistema oblikovanja eP in imajo podroben pregled nad praktičnimi pravnimi zapleti, ki se lahko pojavijo.
- Vloga tutorjev pri informiranju učečih se posameznikov o posledicah uporabe njihovih osebnih podatkov v eP ter o zakonskih in etičnih vprašanjih povezanih s tem je pomembna.
- Spodbujanje rabe dokumentacije, ki spremlja procese rabe osebnih podatkov učečih se posameznikov ter sprejemanje odločitev v povezavi s tem (v skladu z zakonskimi določili), pomaga pri zagotavljanju kontinuitete na področju oblikovanja eP – vam in vaši organizaciji.

Primere bolj izčrpnih zakonskih dokumentov, ki urejajo področje dela osebja na področju elektronskega izobraževanja ter uporabe eP najdete na

http://www.jisc.ac.uk/index.cfm?name=project_learner_records_legal_study

(The JISC Lifelong Learner Legal Study - UK)

<http://www.jisclegl.ac.uk/publicationspage.htm>

(The JISC Legal Information Service - UK)

11 EPortfolio in pedagogika

Napisal: Serge Ravet (EIFEL)

Namen

Namen tega poglavja je razumeti, kako lahko sodobne teorije o učenju uporabimo pri učenju s pomočjo eportfolija. Poglavje je kratek prerez tega, povabljeni ste, da si preberete več v slovstvu, ki je o tem na voljo. Ta kratek pregled pa vam želi pomagati k temu, da si izoblikujete vaš lastni prijem, če naj portfolijo uporabite pri podpiranju, izboljšanju ali preoblikovanju učenja. Morda pa ga načrtujete kot priložnost za uvodno preverjanje, ali da mladim udeležencem s katerimi delate, pomagata poiskati službo, ali za formalno priznavanje zmožnosti, ki so jih udeleženci v tem procesu usvojili.

Legenda izrazov: Register-Prijava; Accredit-Formalno priznavanje; Plan-Načrtovanje; Practice-Delovanje; Reflect-Razmišljanje; Review-Ponovno pregledovanje; Assess-Ocenjevanje

Začeli bomo z delitvijo učnega procesa, naj si bo posameznikovega ali skupinskega, na njegove temeljne prvine in pogledali, ali ima eportfolijo pri tem, kakšen pomen:

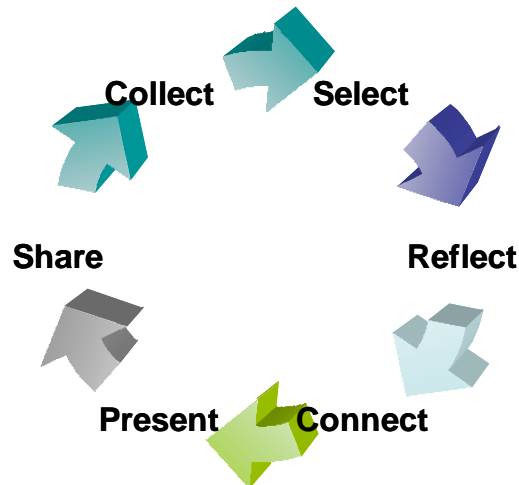
- Prijava – preverjanje vstopnih pogojev,
- Načrtovanje učnih dejavnosti - primer postavljanje standardov in meril,
- Podpiranje delovanja – primer je postavljanje učenja,
- Razmišljanje o učenju – primer, vrnitvena sporočila drugih ljudi,
- Ocenjevanje znanja – primer preverjanje po standardih, uvodno vrednotenje znanja,
- Prepoznavanje učenja (neformalno) – prepoznavanje med vrstniki,
- Priznavanje znanja (formalno) – primer potrdilo o zmožnostih
- Upravljanje z vseživljenjskim učenjem – primer povezovanje formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja
- Upravljanje z znanjem - primer delitev znanja v organizaciji ali skupnosti

Posebej si bomo ogledali vizijo, ki stoji za eportfolijem in:

- Spodbuja samostojno učenje,

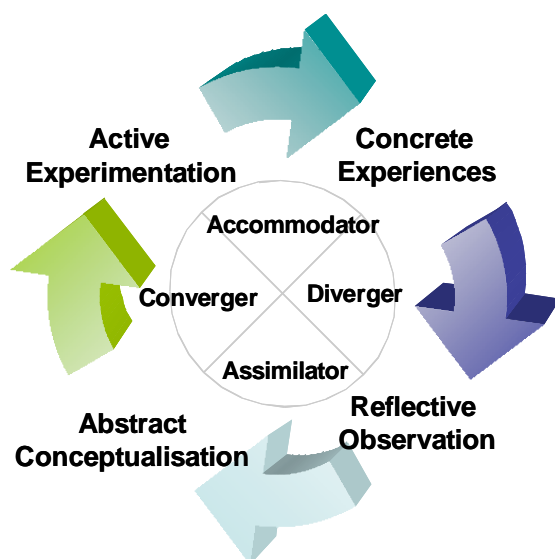
- Pospešuje na udeleženca osredotočeno izobraževanje in usposabljanje,
- Spodbuja ocenjevanje znanja za učenje, bolj kot ocenjevanje učenja,
- Razvija učne skupnosti in učenje med vrstniki,
- Prispeva k razvoju samopodobe

Še prej pa si priključimo glavne dejavnosti, ko udeleženec uporablja eportfolijo:

- **Zbiranje / Collect:** udeleženec shranjuje svoje delo in učne dosežke v arhivu. Ta zbirka mu omogoči, da si ogleda opravljeno delo, napredek in kako se je skozi čas razvijal.
- **Izbor/ Izbiranje:** udeleženec iz arhiva izbere bistveno gradivo ki najbolje izraža njegove dosežke.
- **Razmišljanje/Reflect:** udeleženec razmišlja o svojem delu, medtem ko kritično preiščuje o svojem učenju kot o celostni izkušnji (tako o tem, kaj se je naučil, kot o tem, kje mu je spodletelo) in dela povezave med vsebino znanja in njeno uporabnostjo.
- **Povezovanje/ Connect:** udeleženci delajo zanje pomembne zveze med skupnostjo, življenjem in delovnimi izkušnjami.
- **Predstavitev/Present:** udeleženci sestavijo predstavitev, da bi prikazali primer njihovega dela različnemu občinstvu, dokumentirali svoje sposobnosti in osebni razvoj.
- **Delitev/Share:** udeleženci delijo vsebino svojega eportfolija z vrstniki in drugimi udeleženci.

Te dejavnosti lahko razporedimo tudi v krogu, ki je zelo podoben Kolbovemu učnemu ciklu oz. krogu učenja.

Ko povežemo ta cikel eportfolija s Kolbovim učnim ciklom, je zanimivo, ker vključuje tudi znanje, ki ga dobimo pri Kolbovem učnem ciklu. Po Kolbu učenci zaznajo in procesirajo podatke v kontinuumu, ki zajema konkretne izkušnje, razmišljujoče opazovanje, abstraktno konceptualizacijo in aktivno eksperimentiranje.

Konkretna izkušnja /Concrete Experiences: pridobiti si novo izkušnjo, biti vanjo vpeljan.

Razmišljujoče opazovanje/Reflective Observation: opazovanje drugih ali pa razviti metodo opazovanja lastne dejavnosti.

Abstraktna konceptualizacija/Abstract Conceptualisation: ustvarjanje teorij, da bi razložili razmišljujoče opazovanje.

Dejavno eksperimentiranje/ Active Experimentation: uporaba teorij za reševanje problema ali pri odločanju.

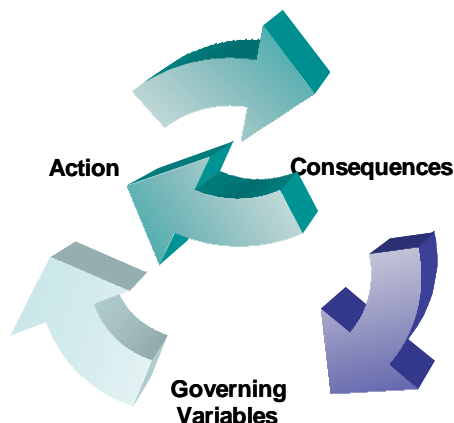
Znotraj tega okvira je Kolb prepoznal in opisal štiri učne stile, ki se jih morajo izobraževalci zavedati in jih poznati, ko vpeljujejo in uporabljajo e-portfolije. Zelo verjetno je, da bodo udeleženci, glede na njihov prevladujoči učni stil, izbirali eno vrsto sistema eportfolija ter ga uporabljali in snovali vzdolž naslednjih modusov:

- **Akomodativni /Accommodator:** (konkretne izkušnje/aktivno eksperimentiranje) radi načrtujejo in eksperimentirajo in iščejo priložnosti za nove izkušnje.
- **Asimilativni/ Assimilator:** (abstraktna konceptualizacija/razmišljujoče opazovanje) težijo k sklepanju iz posamičnega – induktivno sklepanje in sintetizirajo zamisli in opazovanja v povezano celoto.
- **Konvergentni/ Converger:** (abstraktna konceptualizacija/aktivno eksperimentiranje) radi uporabijo ideje v praksi in navadno raje delajo s stvarmi, kot z ljudmi.

- **Divergentni/Diverger:** (razmišljujoče opazovanje/konkretna izkušnja) so radi ustvarjalni in uporabljajo domišljijo.

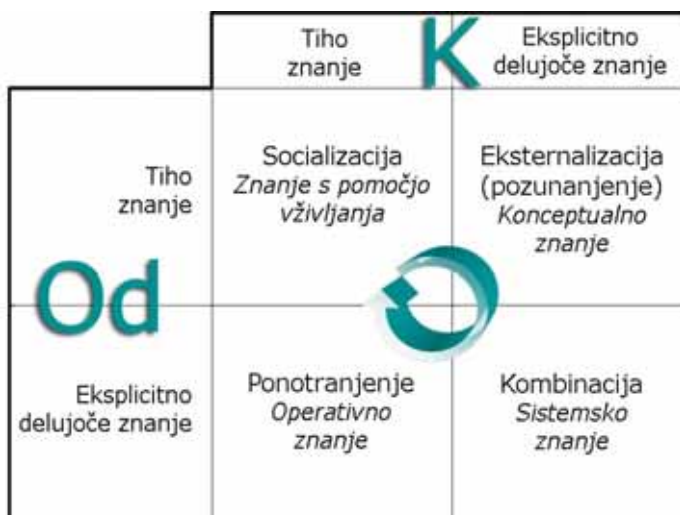
V tem primeru smo uporabili Kolbov učni cikel, lahko pa bi za isti namen uporabili Argyrisov in Shönov dvojni luping učenja ali učni cikel Nonaka-Takeuchija.

Argyris-Schönov dvojni luping učenja

Legenda: Action-delovanje; consequences-posledice;
Governing variables-glavne spremenljivke

Učni cikel po Nonaka-Takeuchi

Prepoznavanje različnih učnih stilov, izhajajoč iz Kolbove teorije ali drugih variacij, na primer Mumford in Humphrey (in seveda iz vaših lastnih izkušenj in opazovanja), je nujno, da bomo lahko dobro podpirali vse uporabnike eportfolija. Začasen in omejen je denimo pogled, da se eportfolijo vedno prične z izborom primerov dela, nadaljuje z razmišljanjem o izboru in konča z prikazovanjem rezultatov. V resnici lahko pričnemo razmišljati ob številnih drugih dogodkih. Akomodativec bo morda razmišljal ob

eksperimentu, asimilator pa ob predstavitvi nove teorije. Razmišljanje pri eni osebi steče, ko odkrije dejstva, pri drugi osebi pa poteka pred načrtovanjem dejavnosti.

Lahko opredelimo tudi **stile razmišljanja**. Nekdo bo morda odlično razmišljal sam pri sebi, začevši iz nič. Nekateri lažje razmišljajo skozi interakcijo z drugimi – npr. s tutorjem ali vrstniki. Tudi razmišljanje ob izbranih dokazilih, ki si ga pogosto predstavljamo kot izhodišče za razmišljanje, se pri posameznikih lahko zelo razlikuje. Nekateri bodo želeli o tem razmisliti sami pri sebi, drugi pa bodo to lažje storili v interakciji s tutorjem ali vrstniki. Še več, kot je razvidno iz blogov, razmišljanje ni nujno povezano s posameznimi deli dokazila, temveč je lahko povsem neodvisna dejavnost. To je povsem odvisno od uporabnika eportfolija – ali se bo odločil najprej premisliti in nato zbrati ustrezna dokazila, ali pa bo najprej zbral dokazila in nato ob vsakem premislil.

Uporabljena tehnologija bo vsekakor imela pomemben vpliv na proces učenja. Nekatere tehnologije bodo posameznikovemu učnemu stilu bolj ustrezale, kot druge. Nekateri bodo razumeli uporabo oblik kot nekaj povsem naravnega, ki hrani e.portfolio in ne bodo imeli težav pri prilagajanju standardiziranega eportfolija, ki izhaja iz prej določene predloge. Nekatere platforme za eportfolio so organizirane tako, da je potek dela (zbiranje, sledi izbiranje, sledi razmišljanje) zelo strukturiran, medtem ko so drugi, predvsem ti, ki počivajo na blogih in družbenem softveru (na primer **elgg**), osredotočeni na razmišljanje, dokazila jim sledijo kot nekaj kar ilustrira ali dokazuje proizvedene ideje. Podobno imajo nekatere platforme zelo strukturiran potek dela za pregledovanje (in ocenjevanje) e-portfolijev (objava, označi pregledovalca, pridobi vrnitveno sporočilo), medtem ko drugi vgrajuje proces pregledovanja bolj organsko v socialno mrežo (razmišljanje o objavi, pridobitev vrnitvenega sporočila iz socialne mreže).

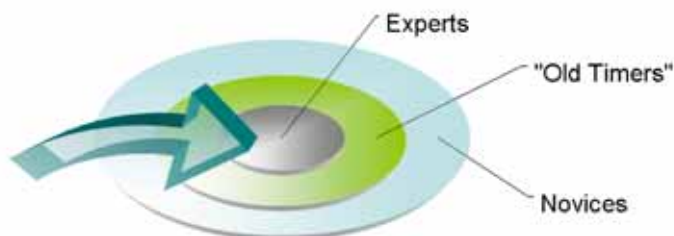
Socialno učenje

Do sedaj smo razmišljali o posameznem učencu. Ampak ljudje se ne učimo v izolaciji od drugih. Učenje je družbena dejavnost, kjer pridejo do izraza tudi druge kakovosti učenja – kot so na primer študijski krožki, organizacije, ki se učijo, učne soseske in učna mesta. Tako je denimo medicinska stroka svojevrstna učeča se skupnost, ki ustvarja novo znanje, medtem ko dela in se posveča stalnemu strokovnemu razvoju. Z vidika strokovnosti je učenje ustvarjalno in inovativno proces, s katerim se spreminjajo obstoječe prakse in navade, skozi to pa se spreminja tudi družbena resničnost.

»Dejavnosti, naloge, funkcije in razumevanje niso izolirane; so del širšega sistema in zvez v katerih imajo svoj pomen. Ti sistemi zvez izhajajo iz družbenih skupnosti, so v njih reproducirani, se znotraj njih razvijajo in so kot taki obenem tudi sistem odnosov med ljudmi. Osebe se opredeljujejo in so opredeljene skozi te odnose... Če spregledamo ta vidik učenja, je tako, kot bi spregledali dejstvo, da učenje pokriva tudi oblikovanje in ustvarjanje samopodobe.« (Lave in Wenger, 1991:53)

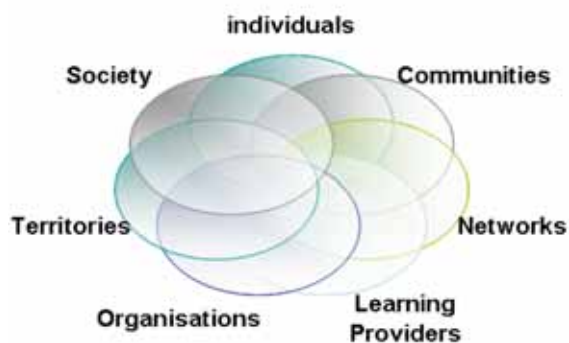
Lave in Wenger učenja ne pojmujeta kot pridobivanje znanja, temveč kot zviševanje udeležbe pri delu v skupnosti, od prvega trenutka, ko vstopimo kot novinci, da bi postali strokovnjaki.

Ustvarjanje znanja v skupnosti, tako kot ustvarjanje organizacijskega znanja je neprekinjen proces, kjer različne oblike znanja stopijo v interakcijo (konceptualno, sistemsko, operacijsko, solidarno).

Legenda: Novices – novinci; Old Timers – staroste; Experts - Strokovnjaki

Razumeti posamezno učenje kot družbeno dejavnost je pomembno zato, da bi razumeli pojav sistemskega upravljanja eportfolija, ki počiva na **družbenem ravnanju**. Ti sistemi so močna orodja, ki podpirajo oblikovanje posameznikove samopodobe znotraj in skozi skupnost.

Legenda: individuals-posamezniki; communities-skupnost; Networks-mreže; Learning providers-ponudniki izobraževanja; Organisations-organizacija; Territories – območja; Society-družba

Družbena dimenzija učenja poteka sama zase izza procesa učenja in povečuje prepoznavnost posameznika. Prav pri tem ima eportfolijo pomembno vlogo – je orodje za družbeno prepoznavnost. Prepoznavnost je lahko neformalna – v skupnosti vrstnikov, ali formalna skozi potrjevanje – na primer potrjevanje predhodnega učenja ali delovnih izkušenj.

Povzetek

Eportfolijo je večplastno orodje , ki ga lahko uporabimo za različne namene učnega procesa. Ciklus našega eportfolija lahko primerjamo z različnimi ciklusi učenja, ki jih razlagajo različne teorije o učenju. Glede na učni stil posameznika, pa tudi glede na okoliščine, bo eportfolijo voden nastajal na različne načine. Prav tako smo videli, da je eportfolijo močno orožje, da izpostavi in razišče družbeno dimenzijo učenja.

12 Teorija dela z mladimi in ePortfolio

NAPISALA: Natalija Žalec (SIAE)

Namen

Glavni namen tega poglavja je, da vam ponudi kratko premišljevanje o naravi mladinskega dela v zadnjih desetletjih v mednarodnem pogledu, ob tem pa tudi, kakšne možnosti in izzive ponuja eportfolijo sodobnemu mladinskemu delu. To se bo zgodilo v družbeno-zgodovinskem okviru v katerem so se razvijali in preoblikovali pojmi kot so odraslost, mladost, družbena dejavnost in participacija, zaposlenost in brezposelnost skozi prizmo sodobnega antropološkega diskurza in teorije izobraževanja odraslih. Veselilo nas bo, če vas bomo spodbudili k premišljevanju in iskanju poti za socialno vključenost mladih s pomočjo eportfolija.

12.1 Kaj pomeni biti mlad ali/in odrasel?

Mladost kot posebno obdobje človekovega življenja je bolj ali manj pojav novejše zgodovine človeka. Mladost je bila vpeljana, da bi ponazorila razlike med psihofizično in psiho-družbeno zrelostjo. Izraža družbeni prehod med statusom otroka in statusom odraslega. Primitivne in tradicionalne družbe nimajo tega izraza, čeprav pa lahko povsod naletimo na dejanje, ki simbolično ali ritualno ponazori prehod iz otroštva v odraslost. To je lahko poseben obred, ali pa se zgodi s tem, ko se ljudje poročijo in imajo otroke. Tudi prvo zaposlitev bi lahko umestili med take dogodke.

Skozi razvoj človeške družbe so se statusi posameznikov in socialne vloge vseskozi spreminjale. Po eni strani se vse bolj in hitreje delijo, po drugi strani pa postajajo vse bolj kompleksne. Ta težnja po večji določenosti in hkrati kompleksnosti, se izraža v vedno novem znanju, spretnostih in zmožnostih, ki jih morajo razviti posamezniki, če naj prestopijo v svet odraslih. Hkrati postaja obdobje, ki mu pravimo mladost – prehod od otroštva v odraslost – vse daljša, vse bolj odločilna in vse bolj zapletena. To je obdobje učenja za prihodnost – obdobje šolanja in izobraževanja. Metaforično bi jo lahko označili tudi kot čakalnico, kjer čakam na dovoljenje, da bom živela kot odrasla. Obdobje mladosti je čas, ko se človeka obravnava kot otroka, ki je na mentalni ravni sposoben razumeti odrasle zadeve, vendar pa ni sposoben (mu ni dobljeno), da bi prevzel odgovornost, da bi živel kot odrasli. Mladi človek potrebuje vodenje in usmerjanje starejših, ki naj mu pomagajo, da bo znal živeti ko odrasli. Ta obrazec je vtkan v diskurz družbe, v njene institucije, pravo in vrednote. Mladi in odrasli se razlikujejo po življenjskem stilu, pravicah, privilegijih.

Kar je bilo včasih vprašanje iniciacije v družbeni skupnosti, je danes vprašanje pomembno dolgega obdobja človekovega življenja. Zdi se, kot bi se ta doba vse bolj podaljševala. Vseskozi pa se spreminja tudi sestava družbe – tako zaradi znanstveno-tehnološkega napredka, kot tudi zaradi vse obsežnejših in pogostejših migracij. Tehnološki razvoj in demografske spremembe prinašajo tudi vse manj stabilne družbene vzorce, ki rušijo pomen tradicionalnih družbenih institucij in asociacij v smeri, ki jo nekdo težko razume, če vanjo ni dejavno vključen. V sodobni še posebej zahodni družbi postaja prehod iz otroštva v odraslost preozek za mnoge mlade. Družbeni prostor, kjer mladi obtičijo, tako postane nova oblika družbenega življenja in subkultura, kjer se potreba po socialni vključenosti zadovolji drugače, kot tradicionalno, ali pa ostane neuresničena. Pojem odraslosti in zrelosti se spremenita, koncept mladosti pa s tem pridobi nov izraz.

12.2 Delo z mladimi in izobraževanje odraslih

Družbena delitev – stratifikacija se kaže v strukturi dela in delovne sile, v novih poklicih in kvalifikacijah, v razmerju in odnosih med ženskami in moškimi, med mladimi in starimi. Vzorci napredovanja in pomikanja po družbeni lestvici niso več predvidljivi. Današnja kompleksnost družbe zmanjšuje njeno kohezivnost in solidarnost oz. povečuje socialno izoliranost. To zelo vpliva tudi na položaj mladih v družbi. Theodor Geiger (Mrgole, 1997, str. 13) je o nemški brezposelni mladini iz leta 1932 (predstavljala je približno eno tretjino celotne populacije oz. okrog šest milijonov) zapisal, da mladi ne delijo družbenih interesov in ciljev, ki bi jim omogočili, da bi se dejavno vključili v družbo.

Prav tovrstni dejavniki predstavljajo korenine današnjega mladinskega dela. Mladinska brezposelnost in njene škodljive posledice za družbo, so privedle do oblikovanj številnih izobraževalnih in drugih programov, ki naj bi mladim pomagale preseči družbeno osamitev, po drugi strani pa lahko ta prizadevanja vidimo tudi kot preprečevanje družbene odklonskosti, ki upa na to, da bodo mladi postali družbeno prilagojeni in ekonomsko neodvisni.

Ko izpadejo iz šolskega sistema, se mnogim mladim kot edina druga možnost, da dokončajo šolanje, ponudi izobraževanje odraslih. Pojem mladosti oz. izraz mlad v tej zvezi pomeni za teorijo izobraževanja odraslih področje, ki ga je potrebno še opredeliti – npr. v čem se mlajši odrasli razlikujejo od drugih odraslih. Prav ta izraz navaja k premišljevanju, da bi v izobraževanju mlajših odraslih lahko našli pomembne razlike, če bi ga primerjali z učenjem drugih ciljnih skupin. Tisto, kar se kaže kot pomemben preobrat v diskurzu izobraževanja mlajših odraslih je: preobrat od **prilagajanja k opolnomočenju, od izobraževalnih programov k individualnim-osebnim učnim načrtom, od učenja v razredu k učenju v skupnosti, od učenja na zalogo k izkušnjskemu učenju**. Vse to se primarno dogaja v območju izobraževanja odraslih. Diskurz učenja odraslih je namreč »učenje za življenje«, učenje za danes, ne pa »učenje za jutri«, kajti pričakovanja do odraslega so, da zna živeti svoje življenje in da je usposobljen za reševanje problemov, ki jih prinaša življenje. Zatorej postane učenje v odraslosti integralni del življenja samega.

Če primerjamo mlade, ki se vključujejo v izobraževanje odraslih, z njihovimi vrstniki, ki se šolajo, so prvi deležni podobnih, če ne enakih učnih prijemov kot odrasli. Prav tako pa so imela učna načela v izobraževanju odraslih prav skozi mlajše odrasle pomemben vpliv na oblikovanje in posredovanje vsega izobraževanja. To skoraj povsem velja za neformalno učenje, ki se odvija na spletu, ki je tako rekoč odprto za vse različne učne skupine in posameznike.

12.3 Mladinsko delo in ePortfolijo

Eportfolijo prinaša veliko novih priložnosti za mladinsko delo in izobraževanje. Učne pokrajine, ki jih tkejo eportfoliji mladih udeležencev, ustvarjajo nov družbeni prostor, kjer mladi lahko razpravljajo med seboj o sebi in o stvareh, ki jih zanimajo. Tako vplivajo drug na drugega. To je priložnost, da premišlujejo o sebi in o pomembnih temah. To je priložnost, da se naučijo novega – tistega, kar potrebujejo za doseganje zastavljenih ciljev. Tako si mladi izmenjujejo podatke, izkušnje in znanje, tudi z namenom vplivanja na družbo. To je tudi priložnost, da ljudje prevrednotijo vrednote, tudi družbene. Če smo optimistični, morda lahko verjamemo, da bomo prav pri pretoku znanja opazili pomembne spremembe – npr. od posedovanja, varovanja znanja (intelektualna lastnina) do izmenjave znanja in učenja (učenje v skupnosti, skupnostno znanje). S tem prihaja upanje, da bo solidarnost vstopila pri

zadnjih vratih. Solidarnost je temeljna vrlina in velik most k boljši povezanosti – kohezivnosti v družbi. Ta se izraža tudi tako, da vse več ljudi dejavno sodeluje v družbi znanja. In ta lahko pomeni tudi boljše možnosti za družbeno participacijo mlajših rodov v prihodnosti.

13 Uporaba ePortfolija kot sredstva za pomoč mladim pri vstopanju v svet dela

---

NAPISALI: Leila Touat and Valérie Albaladejo (Second Chance School)

Namen

To poglavje je napisano v luči izkušenj udeležencev in tutorjev Šole druge možnosti v pariški regiji v Franciji, ki so si jih pridobili v času, ko so sodelovali pri pilotiranju e-portfolijev v projektu KEYPAL. Namen ima pomagati mentorjem in tutorjem pri oblikovanju vizije, kako uporabiti eportfolijo kot sredstvo, ki mladim z manj priložnostmi, pomaga vstopiti v svet dela in zaposlitve.

Razvijanje eportfolija z mladimi je pravzaprav osebna izkušnja mladih, ko vstopijo v svet dela tako, da razmislijo sebi in presodijo svoje zmožnosti znanje, vedenje in obnašanje in ga primerjajo z zahtevami in pričakovanji na trgu dela. Z njim pa si pridobijo orodje, s katerim povečujejo svojo samostojnost.

13.1 EPortfolio pomaga mladim vstopiti v svet dela

Šola druge možnosti je odprta za mlade, ki si niso pridobili temeljnega poklica, ali kvalifikacije, ali pa so večkrat izkusili neuspeh in razočaranje tako v šolskem sistemu, kot na delovnem mestu, pa tudi doma. V šolo prihajajo zato, da bi si izboljšali svoje temeljne spretnosti in si pridobili izkušnje na delovnem mestu, kamor so razporejeni – vse to z namenom, da bi do konca izobraževanja našli zanesljivo službo.

Z eportfolijem so naši udeleženci dobili priložnost, da so razmislili o sebi, o svojem življenju, učenju in prihodnjih projektih. Prvi korak, ki ga storimo v tej smeri je, da se zavedo svojega znanja in zmožnosti, ki jih že imajo, da presodijo svoje prednosti in postanejo pozorni tudi na svoje slabosti in si naredijo načrt za svoje življenje in kariero.

Z oblikovanjem eportfolija dobijo priložnost, da formalizirajo svoje cilje (vem, kje sem in, kam hočem) in tudi učne cilje. Omogoči jim, da premislijo o svojem delovnem mestu in konkretnih izkušnjah, ki so si jih pridobili, ko so bili zaposleni v podjetjih. To je tudi trenutek, ko premislijo o družbeno-strokovnih zmožnostih, ki so si jih na delovnem mestu pridobili, z namenom, da obogatijo svoj življenjepis.

Vsak udeleženeec, ki zna brati in pisati in si je razvil temeljne zmožnosti za uporabo IKT, lahko prične z razvojem njegovega eportfolija in pri tem vztraja, če ima le voljo.

13.2 Tutorjev položaj

Ena od nalog tutorja v tem procesu je da predlaga strukturo oz. postavi ogrodje za razvoj portfolij. Očitno je, da je pri tem pomembno upoštevati in posledično izboljševati posameznikovo podobo, ki jo ima o sebi – samopodobo. Pri tem ima tutor zelo pomemben vpliv.

Tutor mora pomagati udeležencu:

- pri pripravljanju pisnih izdelkov, ki jih bo umestil v eportfolijo. To bo storil v obliki delavnic ustvarjalnega pisanja, ki mu bodo pomagale pripraviti osebni profil – (predstavitvena vizitka, kaj znam, kaj me zanima, kaj bi se rad naučil...) kot del njegovega eportfolija,
- formalno oceniti njegove spretnosti in mu pomagati pri razmišljanju o njegovem delovnem mestu (poročilo udeleženca in tutorja...).

Tutor mora udeležencu pomagati pri tem, da se zave svojih prednosti –“ tudi, če si nisem pridobil kvalifikacij, sem lahko dobra oseba”. To lahko stori s pomočjo seznamov, kamor udeleženci vpisujejo vse stvari, ki jih znajo tako teoretsko, šolsko kot praktično in izkušensko znanje.

Tutorjeva naloga je tudi, da pomaga udeležencu, da se obnovi kot družbeno bitje in le kot učenec. To lahko storite tako, da mu pomagata popisati vse, kar se je naučil pred šolo. Zelo pomembno pri tem, da upoštevate tudi dejavnosti, kijih trenutno počne – interesne dejavnosti (glasba, šport, umetnost, drugo).

Tutor mora biti prožen, da se sproti prilagaja novim situacijam in položajem, ki se spreminjajo. Pomembno je, da je odprt do udeležencev, da se jim odziva, da se jim posveti in, da je pozoren na njihove potrebe in reakcije. Tutor je tam za to, da spodbuja udeležence, jih motivira in animira ter jih spremlja na zapleteni in dolgi poti samo-zavedanja in preišljevanja o sebi.

13.3EPortfolio in udeleženec

Udeleženec je avtor in akter svoje kariere, osebnega razvoja in portfolija. Udeleženec kot psiho-družbeno-kulturalno bitje prihaja v šolo s svojo osebno prtljago. Vsak posameznik bo razvil svoje osebne strategije, če bo šolski kurikulum prilagojen njegovim posebnim potrebam in, če bo znotraj tega deležen pomoči pri njegovih posebnih težavah.

Temu lahko rečemo tudi diferencirano razmišljujoče učenje, ko je učenec v interakciji s svojim učenjem, ki potem nanj deluje tako, kot je on deloval na učenje.

Eportfolijo ni v naprej prikazan proces. Bolj je podoben neprekinjeni in vzpenjajoči se poti, ki se pred človekom razgrne šele skozi čas.

Za konec

Eportfolijo je predvsem zgodba o samo-refleksiji in samo-zavedanju. Je zapis o tem, kdo si, kaj znaš in tvoja projekcija želja in ciljev za prihodnost.

V šoli druge možnosti smo šele dobro pričeli z eportfolijem in kot tutorji se zavedamo, da nam je dano videti le začetek razvijajočega se procesa, ne pa tudi njegovega konca.

Eportfolijo je osebni izdelek, ki pripada udeležencu, ki bo z njim storil, kar bo želel. Pri nas je dobil osnovo za začetek in pobuda se bo razrasla, ali pa bo ugasnila, neodvisno od nas tutorjev. Stava, ki smo jo vložili, bo dobila, če bomo uspeli spodbuditi – navdušiti mlade, da bodo skrbeli za svoj eportfolijo tudi potem, ko bodo šolo zapustili. To bo šele dovolj dober pogoj, da se bo eportfolijo razvijal naprej.